

Poloma: Kotindi Siosi pa:ta: titina: tapaeyeke wapee

¹ Koda:ma: ipika: hone pa:la:eki pitolo hata: Ita: Yesu Ketisona: aposolo hali hano la:la:me. I Poloma: make nika: kame Sosenisima: make dikana:ma: tapaasopa: wapee doe.

² Iki Kotindi daoni pa:ta: haleme Koda:na: siosi wanda:hali pa:ta: wapee polo pi doe. Koda:ma: ikita: ipika: yakopiki wanda:hali hamina: wi la:la:me. Iki mo Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: Koda:na:eki haleme wanda:hali pa:ta: loa:me. Kutupa mo kenke paeyao pa:ta: hata: nika: Tekehali make ika: Tekehali Yesu Ketisona: biki wi aleme wanda:hali make iki paeyao pa:ta: wapee polo pi doe.

³ Nika: Apa: Koda:ma: pita: Tekehali Yesu Ketiso yaapoma: iki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: ika: puki lopa:niawaena:e laa alopa:me.

Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hamono Koda:ma: niki epeala: ekimanu

⁴ Koda:ma: iki pa:ta: mo Yesu Ketiso pa:ta: yama: pa a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki handolo hata: Ima: ipiki pa:ta: keiyae pi lo halome.

⁵ Ikana:ma: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: ala:ta: ala:ta: paeyaoma: hamoko halememe. Pi alemeeki paeyao make hone witelemeeki paeyao make apa:taaso hata: paeyaona: hamoko halememe. ⁶⁻⁷ Hande Ketisona: pita: ikana:ma: wopu daola miniki halememe. Kutupa ikana:ma: mo

nika: Tekehali Yesu Ketiso peneme yaena:yeke handeteke hata: mo Koda:na: epeaasa:eki ma:nda: na mina:pa:lalememe. ⁸ Kutupa ame kini pua pea pa mo paelo pa:la: Natena: epena: kone Koda:ma: iki wopu daola haatiki puemena: la:tiki pu halieke. Koto mo nika: Tekehali Yesu Ketisona: Natena: iki pa:ta: eki hau ma:nda: na handa: wilieke loa:me. ⁹ Mo Yesu Ketiso nika: Tekehali yaapo ta:ma:ni puemena: yeke wi la:la: Koda:ma:ta: ipika: la: ula: pimanu na tunkuliki ota: pilieke. Ipiki pa:ta: hone tulaapa:peke ya:la:me.

Siosi wanda:hali ka:taalualu pea haemekeeki

¹⁰ Kametonuo. Nika: Tekehali Yesu Ketisona: bikina: ikana:ma: do haumanu puemena: do honke alome. Ka:ta: alualu pea na hake pi homekena: kake mandakena: wia hapa:peke. Kutupa make homeke hone wiata: homeke hau puluekema: iki paeyao ota: tunao hapa:peke. ¹¹ Kametitio. Iki pa:ta: Kolauna: tapakema: la kimieki loa:me. Paeyaoma: ape ape lo halememe leme ekina: loa:me. ¹² Ima:ta: do ekina: alome. Iki paeyao homeke homekema: la la pu alota: Ita: Polona: halie o Ita: Apolosina: halie o Ita: Pidana: halie o Ita: Ketisona: halie laa la alualu pitelememe. ¹³ Ketisota: tunkula: alualu pea halemekea. Mo hande a:ka:tei wape piki tina: iki pa:ta: Polo mea pua endiaemekepe. Polona: bikina: bapitaisi pimipe.

¹⁴ Iki paeyao bapitaisi na puake pa Kitisipusi pita: Kaiasi yaapo homeke peaowa: ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi alome. ¹⁵ Kutu pua: ekita: ma:nda:ma: Polona: bikina: I bapitaisi peaeya:me laama:na:yeke loa:me. ¹⁶ Kutupa

make mo hande Sitepanisi ipika: weki wanda: ameḷe iki bapitaisi peaowa:pate pa mandane wanda:hali bapitaisi peaowa: ekita: Ima: hone na witolome. ¹⁷ Ketisoma: Ima: wanda:hali bapitaisi pealuekema: na tapaeya:pate hande Pi Seliapo walonoyeke tapaeya:me. Kutupa mo hande a:ka:tei wape piki tina: Ketiso endiaemeke ekina: pi manu ula: wele pita:la: ekita: pa tunkulaama:na: Ima:ta: hande Pi Seliapota: mo kenke haliwekima: hone witeleme tupa: walonoyeke I na tapaeya:me.

Ketisota: Koda:na: wele pita:la:eki pita: hone wotu wita:la:eki yaapo

¹⁸ Hoke hauna: alupulu pa:la: wanda:halima:ta: hande a:ka:tei wape piki tina: endiaemeke pi pa:ta:ta: Pa ekie alemepate pa Koda:ma: mea da:taasa: wanda:halima:ta: do pi pa:ta:ta: Koda:na: wele pita:la: ekie aloma:me. ¹⁹ Pa ekipeke mo Baibolo buka pa:ta: do wape pa:la:eki ula:me.

Mo hone wotu witeme haliwekina: hone wotu witeme ekita: hoeyaalueke.

Kutupa mo wape pa:la:eki wotu handeleme haliwekina: handeleme ekimanu make tea: nane mea wina: lolueke laa wape pa:la:me.

²⁰ Koto ekina: mo hande hone wotu witeme haliwekita: ekipape o mo hande wape pa:la:eki wopu handeleme haliwekita: ekipape o do kenkena: mo pi hotia:la:meeke wotu handeleme haliwekita: ekipape. Koda:ma: walolota: Do kenkena: hone wotu wita:la: ekita: Pa alee laa wala:leke handa loa:me.

²¹ Koda:ma: ipika: hone wotu wita:la: ekima:ta: do kenkena: hone wotu witeleme wanda:halima: ipiki handaapa:na: yeke sa:sa: piekeme. Kutupa

mo wanda:halima: do nikana:ma: walo haloma:
 pi pa:ta: Pa ekie alemepate pa mo opiteleme
 wanda:halita: Koda:ma: mea da:taasa:me. ²² Mo
 Diu wanda:halima: Na hando haloma:eki
 handoma:ka:na:ta: kota: opulumeke laa alememe.
 Kutupa hande Kitiki wanda:halima:ta: hone wotu
 witemeeki weitelememe. ²³ Kutu pelemepateta:
 nikana:ma: hande a:ka:tei wape piki tina: Ketiso
 endiaemekeme laa pi walo haloma:me. Do
 waloma: pina:ta: mo Diu wanda:halima:ta: ya
 handa:olu bepi pu halememe. Kutupa mo
 Kitiki wanda:halima:ta: Pa ekie lo halememe.
²⁴ Koto lo halemepate pa mo hande Koda:ma:
 wi la ma:la: Diu wanda:hali make Diendaili
 wanda:hali make koto wanda:halima: do pina:
 Ketisota: Koda:na: wele pita:la:eki pita: hone
 wotu wita:la:eki yaapo hala:me lo haloma:me.
²⁵ Koto ekina: kenke haliwekima:ta: Koda:na: hone
 wotu wita:la:eki manuta: Pa ekie alemepate pa
 Koda:ma: ipika: hone wita:la: ekima:ta: mo kenke
 haliwekina:eki lu ankulala:me. Kutupa make mo
 kenke haliwekima:ta: Koda:na: wele pita:la: ekita:
 damako pupa ula: ekie alemepate pa mo Koda:na:
 wele pita:la: ekima:ta: mo kenke haliwekina:eki lu
 ankulala:me.

²⁶ Kametitio. Koda:ma: iki wi lea: dina:ta:
 ika: haeme ekita: hone wia:pa:peke. Mo kenke
 haliwekima: handeleme ekina:ta: ikita: pa
 peao paeyao hone wopu wiki haliweki na
 haememe. ²⁷ Koda:ma: mo hone wotu wiki
 haliweki yaala: mea peaaluekema: ika: pa pi aleme
 ekimanu ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme.
 Kutupa make mo hamoko haliweki yaala: mea
 peaaluekema: mo ikana:ma: damakopiki ekie

alemeeki kone ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme. ²⁸ Koda:ma:ta: mo kenke wanda:halina: tumiki haumanu hoeyaaluekema: ikana:ma: handa:niaasemeeki make pa alemanue laa hone witelemeeki make ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme. ²⁹ Koto mo hali homeke a:nda:ma: Koda:na: leke popelekena: hata: ipika: hakoko na lina:yeke Koda:ma: kutu piekeme. ³⁰ Koda:ma: iki mea Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni peala:me. Kutupa ipikana:ma: Ketisota: nika: hone wopu wita:la:eki haena: la:la:me. Kutupa make Ketisoma: nikita: Koda: yaapo tikitiki yao hamono laata: nikita: yakopiki wanda:hali hamono la:la:me. Kutupa ipikana:ma: make niki pa ka:la:pa: tapaala:me. ³¹ Kutu pieke handaa mo Baibolo bukana: wape pa:la: pea:pekeeki ma:nda: dupa Hali epima: hakoko luekema: hone wia:ka:na:ta: Tekehalima: peaala: ekimanu hone witolo hata: ipika: hakoko lia:peke yelieke wape pa:la:me.

2

Ketisota: a:ka:tei wape piki tina: tamendiao hayeke pi

¹ Ya kametitio. Iki pa:ta: mo Koda:na: a:mbao ula: ota: pi waluekema: epoa: dina:ta: mo yaka waloa: pi make yaka hone witoloeki make mo wanda:halima: pa ana:na: opua:peke ya:la: pi kone waloa:me. ² Kutupa iki amele hata: hone dupa ua:me. Mo ala:ta: ala:ta: paeyao hone yonka:laaso hata: pa mo Yesu Ketiso pita: mo hande ipiki a:ka:tei wape piki tina: endiaemekeeki yaapo homeke waluekema: hone witolo hata: haowa:me. ³ Kutupa make iki pa:ta: epoa: dina:ta: damako

pupa wia paala:ma: homolo hata: puki la:ma: la:ma: tonka:na: pia:me. ⁴ Kutupa Ima:ta: pi walolo hata: mo hone wopu witeme kenke haliwekima: aleme tupa: pi hokulu hokulu na loa:pate pa mo Koda:na: Sipitidima: mo ipika: wele wopupiki honkopu peneme yaena:yeke waloa:me. ⁵ Koto ekina: ika: hone tulaaleme ekita: pa mo kenke halina: hone wotu witemeeki opitolo hata: na tulaalempate pa mo Koda:na: wele pita:la: ekina: kone hone tulaalememe.

Koda:na: hone wotu wita:la:eki

⁶ Koto pa:la:pate pa mo Koda:na: pina: keileke haleme wanda:hali pa:ta: Ima:ta: hone wotu witolo hata: pi walo halopate pa do kenkena: hone wotu wita:la: ekimanu na lo halome. Do kenkena: kilu tombuao haleme haliwekina:eki pa:ta: make loa:me. Koto haliwekina: kilu tombuaasa: ekina: natemanu paelieke. ⁷ Kutu pilia:pate Ima: hande hone wotu witolo hata: lo halo ekita: mo Koda:na: hone wotu wita:la:eki kone alopate pa do kenkena: wanda:hali pa:ta:ta: pa panka: ala: ekie. Amba: do kenke ala:ta: ala:ta: paeyao ai na wepiki hata: kone Koda:ma: mo ipika: paꝯ pa:la: ekita: niki handa: mea poluekema: do hande hone wotu wita:la: ekita: ipikana:ma: amba: hone wiekeme. ⁸ Do kenke kilu tombuao haleme haliwekima:ta: do hone wotu wita:la: ekita: na handemekeme. Handemeka:na: yoluta: hande paꝯ piki Tekehalita: mo a:ka:tei wape piki tina: na endiaalo pimime. ⁹ Koto pa:la:pate hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupa:ta:

Wanda:hali homeke a:nda:ma: na handeekkeeki make na opiekeeki make honema: na niminaeyeekeeki make kotoeki kone Koda:ma:

mo ipiki pa:ta: pukima: homa:la: wanda:hali
pa:ta: peayekeme laa wape pa:la:me.

¹⁰ Koto ekina: koto ekimanu kone Koda:ma:ta:
niki pa:ta: ipika: Sipitidima: peneme yaena:
la:la:me. Mo Sipitidima: ala:ta: ala:ta: paeyao
akolopa mu tia pominolo hata: Koda:na: ka:na:
honema: a:mbao ula: ekimanu kone handa:
wita:la:me. ¹¹ Hali homekema: hali ma:nda:na:
wita:la: hone na handa:la:pate pa mo somena:
hone teke pa:ta: wita:la: hone manuta: ipika:
temoko homekema: kone hando hala:me. Koto
tupa: kone Koda:na: Sipitidima:ta: mo Koda:na:
pita:la:eki paeyao hando hala:me. ¹² Koda:ma:ta:
do kenkena: hau pita:la:eki handomono na
la:la:pate ipikana:ma: amba: ka:la: alemanu
paeyao handomonoyeke ipika: Sipitidi kone
amba: ka:la:me. ¹³ Koto ekina: hande Sipitidi
meleme wanda:hali pa:ta: Koda:na: ota: pimanu
walolo hata: nikana:ma: do kenkena: hone wotu
wiki haliwekima: wala:la:eki na waloma:pate
pa mo Sipitidima: wala:la:eki wala:tiki pu
haloma:me.

¹⁴ Koto poloma:pate hande Sipitidi na ma:la:
some epita: mo hande Koda:na: Sipitidima: pa
kita:la: alemanu na mia:peke ya:la:me. Kutupiki
someta: hande Koda:na: Sipitidima: pa kita:la:
alemanu na minolo hata: yalo Pa ekie laa hone na
u hala:me. ¹⁵ Mo Koda:na: Sipitidi ma:la: someta:
mo piteme hau paeyao hando ka:pa:la:peke
ya:la:pate pa ma:nda:ma: ipika: pita:la: ekita:
hando ka:pa:la:peke na ya:la:me. ¹⁶ Hande Baibolo
bukana: wape pa:la: ekita: dupa
Tekehalina: hone wita:la:eki hali epima:
handa:la:pe. Hali epima: ipiki pa:ta: Doeki

pie laa lapeke ya:la:pe laa wape pa:la:me.
 Koto pa:la:pate nikana:ma: witoloma: honeta: Ketisoma: wita:la: tupa: kone witoloma:me.

3

Koda:na: e pokaasa: haliweki

¹ Koto pa:la:pate ya kametitio. Ima: ikita: mo Holi Sipitidi meleme wanda:hali pa:ta: lo haloma: tupa: ana: na pa:leke handaa pa mo kenke wanda:hali haememe o mo Ketisona: panake weki wandikisunu haememe laa hone witalo hata: Ima: iki pa:ta: pi waloo:me. ² Koto ekina: ikana:ma: taka:lake nemanu napeke na ya:la: ekina: andu kone kua:me. Kutupa ame do make ikita: pa kenke wanda:hali leke haleme ekina: taka:lake ne manuta: pa napeke na ya:la:me. ³ Ikana:ma: ne tunkula:la: haumanu make ape ala: ekimanu make kutupiki haumanu piteleme ekita: mo kenke wanda:halima: pu haleme tupa: kone pitelememe. ⁴ Hali homeke ma:nda:ma: alota: Ita: Polona: hali halome la ala:pate hali ma:nda:ma: Ita: Apolosina: hali halome la lea:ka:na:ta: kota: koto lo haleme ekima:ta: ikana:ma: kenke hau na pitelemepe.

⁵ Kota: Apolosita: epi ya:ka:ta:pe. I Polo make epi ya:ka:ta:pe. Diki telipina: Koda:na: e pokaasopa: hali yaapo hata: mo pitolopa: ekina:ta: ikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulaalememe. Tekehalima: diki pa:ta: ta:ta: ta:ta:piki e telipaleke handaa pokaasopa:me. ⁶ Ita: wae noka:polo hali haowa:me. Kutupa Apolosima:ta: mo ikali naa hala:la: hali haya:me. Dikita: kutu pupa:pate opaake hauta: Koda:ma: piekeme. ⁷ Wae noka:pa:la: hali make ikali naa hala:la: hali

make ipilikita: biki dia:ya:la:pate hande wae ale opaaake hauta: Koda:ma: peaasa: ekina: ipika: biki tieke ula:me. ⁸ Kutupa wae noka:pa:la: hali make ikali naa hala:la: hali make ta:ta: na pa:la:pate ipilikana:ma: Koda:na: e pokaasepe ekita: yenki make ana:na: kone milipipikie. ⁹ Dikita: mandake pa:ta: hata: Koda:na: e pokaasoma: haliweki halopa:me. Kutupa ikita: Koda:na: e kone halememe.

Kutupa ikita: Koda:na: da make halememe. ¹⁰ Koda:na: pa a:ta:ma: homa kita:la:eki meata: Ima:ta: mo da a:eta:la: ekina: hone wotu wiki kapenda you hali hata: pinki amba: nokopolome. Kutupa hali ma:nda:ma: da a:eluekema: mo pinkimanu manda a:eta:la:me. Koto pa:la:pate mo da a:eta:la: hali ma:nda: epima:ta: wotu hande-teke hata: a:eya:ka:na:ta: kota: pa ana: pilieke. ¹¹ Do alo pita: do ekina:yeke loa:me. Mo hande da pinkimanu nokopa:la: ekita: Koda:ma: Yesu Ketiso homeke amba: mea haena: la:la:me. Kutupa mandane pinki manuta: noka:pea:peke na ya:la:me. ¹² Kutupa mo hande pinkimanu manda da a:eluekema: mandane haliwekima:ta: koloma: make silipama: make yenki tieke toopima: make a:elimikie. Kutupa mandane haliwekima:ta: tima: make yenki katakema: make liki manuma: make da a:elimikie. ¹³ Kutu pilimipate pa mo hande pi yokaalu pulu pa:la: Nate epea:ka:na:ta: kota: mo da a:eleme haliweki paeyaona: a:eleme hau manuta: peneme yaalieke. Koto Natena:ta: mo ti tala: ekima: kone ipilieke. Kutupa haliweki paeyaoma: a:elemeeki manuta: mo hande ti tolo pa:la: ekima: kone ta handilieke. ¹⁴ Hali ma:nda:ma: mo

hande pinki manda a:ela:eki na teke paa hao haya:ka:na:ta: kota: koto da a:eta:la: someta: epeke yenki milieke. ¹⁵ Kutu piliepate pa mo hali ma:nda:na: a:ela: ekita: to paeya:ka:na:ta: kota: ipika: a:ela:eki paeyao alupalieke. Hande a:eyeke someta: na alupiki da:taa haliepate pa ti tala:eki pa:ta: kone pindi pita:la: hali leke da:taa halieke.

¹⁶ Ikita: Koda:na: yakopiki da hamina:ta: kutupa Koda:na: Sipitidi iki tukiki pa:ta: amba: pitaala:eki make ikana:ma: hone na witelemepe.

¹⁷ Hali ma:nda: a:nda:ma: Koda:na: yakopiki da hoeyaeya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto hali hoeyaalieke. Koda:na: data: yakopiki da ya:leke handa loa:me. Kutupa iki kone ipika: yakopiki da halememe.

¹⁸ Ikana:ma: iki kone na makeaapa:peke. Iki ameḷe hali homeke a:nda:ma: tiaota: kenke haliwekima: hone witeleme tupa: alota: Ita: hone wotu ulu hali halome laa lea:ka:na:ta: kota: koto halima:ta: mo ota: hone wotu wita:la:eki handa: uluekema: Ita: hone na wiki hali halome laa amba:la lapeke aleo. ¹⁹ Ima: do alo pita: do ekinayeke loa:me. Kenke haliwekina: hone wopu witelemeeki manuta: Koda:ma: handaata: hone na wiki pa ekie laa lelieke. Mo Baibolona: wape pa:la:eki dupa.

Koda:ma: mo kenkena: hone wotu witeleme haliwekita: ika: hone wotu witelemeeki manuma:ta: iki kone hona: meao tamina: lelieke laa la:la:me.

²⁰ Kutupa mo Baibolona: wape pa:la:eki ma:nda: dupa.

Kenke haliwekina: hone wopu witelemeeki manuta: Tekehalima: handa alota: Pa

alemanu witelememe laa la:la:me wape
pa:la:me.

²¹ Koto ekina: ma:nda:ma: mo kenke haliwekima:
hone wia piteleme ekimanu handolo hata: ika:
pi laapeke na ya:la:me. Pa ekipeke mo ala:ta:
ala:ta: paeyaota: mo Ketiso tapake ika:eki ya:leke
handa loa:me. ²² Polo make Apolosi make Pida
make do kenke paeyao make mo da:ta:la:eki pita:
homa:la:eki yaapo make ame do pita:la:eki make
wetepe pulu pa:la:eki make do ekimanu paeyao
ika:eki ya:la:pate ²³ ikita: Ketisona:ekie. Kutupa
Ketisota: Koda:na:eki hala:me.

4

Ketisona: aposolo haliweki

¹ Ikana:ma: niki pa:ta: hone witolo hata: hone
dupa wia:pa:peke. Ikita: Ketisona: e pokaasoma:
haliweki hata:ta: mo hande Koda:na: a:mbao
ula: haumanu handeteke haleme haliwekie
laa hone wia:pa:peke. ² Mo e poka:la: haliweki
paeyao pa:ta:ta: hau pitelemeeki homeke homeke
weiyu haleme ekita: dupa. Ika: teke halina: pita:
na tunkuliki ipikana:ma: ala:eki paeyao opua
piteleme ekina: weiyu halememe. ³ Kutu pita:la:
ekina: ikana:ma: make mandane haliwekima:
make Ima: polo ekina: pi yokaalu pimika:na:ta:
kota: Ima: hone witolo koto ekita: aleta: ma:nda:
dia:me hone witolome. Pa I pa:ta: make yaka
ekina: make Ima: ya kone pi yokaalu puluekema:
hone na witolome. ⁴ I pa:ta: eki a:nda: na
handolopate pa koto ekima:ta: Ima:ta: Epeke
halie pi lapeke ana: na pa:la:me. Pa ekipeke yaka
hauna: pi yokaalu pea:peke halita: mo Tekehali

homekee. ⁵ Koto ekina: mo Tekehalina: pi yokaalu pulu pa:la: Nate epena:yeke handeteke hata:ta: ikana:ma: ma:nda:na:eki amba:la pi yokaalu na peke pa handeteke hapa:peke. Tekehalima: epena: yu wia hapa:peke. Ipikana:ma: mo timba: lekeeki pa:ta: a:mbao ula:eki paeyaota: paana: mea wilieke. Kutupa wanda:halima: puki nane panka: ula: honemanu ipikana:ma: peneme yaalieke. Koto dina:ta: Koda:ma: wanda:hali paeyaoma: pimi ekina: yenkita: ana:na: mea:peke ekimanu handolo hata: ikina: pi la wilieke.

⁶ Kametitio. Do wape pitolo pi paeyaota: mo Apolosi diki pa:ta: hone witolo hata: pua:me. Dikana:ma: pitolopa: hau manuna: wape polo ekita: ikana:ma: hone witolo hata: mo Baibolo bukana: wala:la: tupa: lombei peaama:na:yeke pua:me. Koto ekina: ikana:ma: ma:nda:na: biki mea a:meiyaaso hata: ma:nda:na: biki lu minini-aasemeeki na pea:pa:peke. ⁷ Neketa: wanda:hali ankulao tieke halena: epima: mea haena: la:la:pe. Naka: wia haleeki paeyaota: Koda:ma: na kia:pe. Koto pa:la:eki ya:ka:na:ta: kota: nakana:ma:ta: ya kone poloma: ala: halima: laata: naka: biki kone ekipeke mea a:meiyaasepe.

⁸ Ikana:ma: mea:peke ya:la: ale manuta: amba: melememe. Ikita: hamoko haliweki amba: halememe. Ikita: mo kini haliweki leke hata: ika: kilu tombuao hala:eki pa:ta: halemepate pa nikita: yonka:lao pelememe. A:ta:e. Yaka hone pa:la: ekita: iki ota: kini haliweki hamina: alome. Kutu pu haemeka:na:ta: kota: niki make iki ameje kini haliweki halumeke. ⁹ Pate ya honema:ta: Koda:ma: ipika: aposolo haliweki nikita: ota: hoki

nane hamono la:la:me. Nikita: mo homaapeke ya:la: haliwekima: handele tupa: mo kenke wanda:hali paeyaona: leke popeleke nane make mo enisolo tapakena: leke popelekena: make ota: mo telepo la:tiaasa: hama tukikina: homaapeke ya:la: haliweki tupa: haloma:eki handelememe. ¹⁰ Ketisona: biki daeyaena: loluekema: nikita: hone na wiki haliweki haloma:pate ikita: Ketisona: hauna: hone wotu wilimi haliweki halememe. Nikita: honkopu na haloma:pate ikita: honkopu wotu halememe. Ika: biki laasemepate pa niki pa:ta: biki na ula: haliwekie la alememe. ¹¹ Amba: make ame make nikita: ne ikali tea:ma: homa:tiki pu hata: mo dau make wotu dia:ya:la: haliweki haloma:me. Haliwekima: niki pa litolo ombu haena: make kutupa ota: nika: da pa:ta: na hake pa pominolo hata:ta: ¹² nika: kikima: kone mo ka:nda:piki e wotu poka:tiki pu haloma:me. Kutupa niki kitaaseme wanda:hali pa:ta: epeke wamopiki pima: kone epeaasoma:me. Tanda pita:la: haumanu ku halemeekei make pa meatiao pu haloma:me. ¹³ Niki laaseme wanda:hali pa:ta: make epeke pimanu lo hombo peaasoma:me. Nikita: do kenkena: ne sambe baasa: ale manuma: handoloma:me. Kutupa amba: make ame make nikita: do kenke wanda:halina: haj talā:la: ekima: handoloma:me.

¹⁴ Iki pa:ta: Ima: do wape polo ekita: iki yaala:ma: homaaluekema: na pua:me. Pate ikita: yaka weki wandiki leke haleme ekina: ika: hone tikitiki yaluekema: pua:me. ¹⁵ Ika: Ketiso haleme ekina: pi wala:la: haliwekita: mo 10 daosenimanu mea haena: lemeka:na:ta: epolo pa:la:pate pa ika: apa:ta: homekee. Ika: Yesu Ketiso pa:ta: haleme

ekina: Ita: ika: apa: halome. Koto mo Pi Seliapo iki pa:ta: mea epolo ekina: loa:me. ¹⁶ Koto ekina: iki pa:ta: dupa:pe laa Ima: honke tieke alome. Ima: pitoloeki moka:la hata: kone pipe la alome. ¹⁷ Koto ekina:yeke hande Timodita: iki pa:ta: tapaasome. Ipikita: yaka pukima: homolo weki hata:ta: ipika: Ketiso hala:eki make ota:eki hala:me. Ima: Ketiso hata: hau pu haloeki make mo siosi paeyaona: wanda:hali paeyao pa:ta: walo haloeki make Timodima: ika: hone paa u tiaalieke.

¹⁸ Iki amele mandane haliwekima:ta: Polota: paa na ipilieke laa hone witolo hata: Nika: kone ana: pa:la:me laa hone wia halememe. ¹⁹ Pate Tekehalima: hone pia:ka:na:ta: Ima: iki pa:ta: koto kone paa ipulueke. Paa epoa:ka:na:ta: mo hande Niki kone ana: pa:la:me aleme haliwekina: pa alemeeke manuta: hone na wiki ika: ota: ana:na: pea:pekeeki manuta: pa a:pa handa weilueke. ²⁰ Do ekina:yeke loa:me. Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekita: pa pima: ala:eki dia:pate ota: wele pita:la:eki homekee. ²¹ Do hone pa:la:eki yaapota: handoeki hone pelemepe. Iki tikitiki yaluekema: tolo mea mina eponope o yopu hata:ta: pukima: homolo hata: eponope.

5

Loke hoeyaeyeke hauta: Siosi wanda:hali pa:ta: wiekeeki

¹ Hali ma:nda:na: wanda: hoeyaasa: hau iki amele ula: ekita: amba: opolome. Kutupa mo kutu piki hauta: mo pi na miki wanda:halima: make na pu haleme hau kone pa:la:me. Hande hauta: dupa. Hali ma:nda:ma: ipika: atekena:

wanda:kone ma:la:ekina:loa:me. ²Kutu pa:la:pate ikana:ma:alota:Niki kone ana:pa:la:me la aleme ekita:ekipa alemepe. Epeke ekita:ikana:ma:kutupiki hauna:yaala:ma:homolo hata: e lapa:peke aleo. Kutupa mo hande hau pieke halita:ika:mombelemeeke mina:pa:lao yoka:pa:peke aleo.

³Ita: yaka loke haota: da ma:nda: nane papate halopate yaka temokoma:ta: iki ameḽe hala:me. Koto ekina: iki ameḽe mandake hata:lolo pua:tupa: Ima:ta: Tekehali Yesu ipika:bikina: mo hande pamba: na piki hau pieke hali pa:ta: pi amba:loa:me. ⁴Iki mombela hamina: I make ya temoko kone iki ameḽe hamina:laata: mo Tekehali Yesuna: wele pita:la:eki niki paeyao pa:ta: talolo haena:ta: nikana:ma: ⁵hande Tekehalina: epolo pa:la: Natena: mo halina: temoko da:taena:yeke ameta: ipika: loke hoeyaena:yeke Sadani pa:ta: halomana:alome.

⁶Ikana:ma: Niki kone ana:pa:la:me la aleme ekita: popeke na piki pi alememe. Hande opeleme lo halemeeki ma:nda:dupa. Mo pombei yaasa:yisitita:hosiki alesikima:kone palaowa paeyao pombei yao hala:me laa lo halememe.

⁷Koto ekina: ikana:ma: iki kone ota:wamo pea haluekema: do amba:wieke hoke hauna:pombeiyasa:yisitita:ota:yoka:mea baapa:peke. Kutu pimika:na:ta: ikita:pombeina yaake panake palaowama:handilimikie. Kutu pikieki ame do pelememe. Pa ekipeke Ketisota:nika:Lombei Pupa Yapeekeeki ma:na:siki leke amba:lia haleeke ekina:nika:Lombei Pupa Yapeeke ekina: ne pambaalo poloma:eki ame do ana:na:ula:me.

⁸Koto ekina: nikana:ma: hande nika:Lombei

Pupa Yapeeke ekina: ne pambuluekema: hande amba: pombei yaala: hoke hau pita:la: ekimanu pita: hoeyaapeke ekimanu yaapona: yisiti ula: palaowa na mumana: pea:pa:peke. Pate mo hande na pombei yaake palaowa mumana: pea:pa:peke aleo. Koto palaowata: ota:eki yalo hokeeki taapuna: dia:me.

⁹ Amba: iki pa:ta: tapaowa: wape pa:ta:ta: mo tooli ka:taaseme wanda:hali ameḽe na hapa:peke laa loa:me. ¹⁰ Koto loa: ekita: hande pi na miki hata: tooli ka:taaseme wanda:hali make o mo pi ula: ekimanu yambeleme wanda:hali make o toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniaaseme wanda:hali make hande pita: koto wanda:hali pa:ta: na loa:me. Koto wanda:hali ameḽe na haluekema: yeke ikana:ma: do kenke ai mina:pa:lapeke ya:la:me. ¹¹ Ima: loa: ekita: do ekina: yeke loa:me. Hali ma:nda:ma: iki pa:ta: alota: Ita: ika: Ketiso kamee la ala:pate ipikana:ma: tooli ka:taasa: hau o honumake hau o toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniaasa: hau o pi la la pita:la: hau o hoke ikali naa keaasa: hau o pi ula: ekimanu yamba:la:la: hau pa pulu ombu haya:ka:na:ta: kota: kutupiki hali ameḽe na hapa:peke loa:me. Kutu piki hali ameḽe mandake pa:ta: pua pita: kone ne na napa:peke.

¹² Pate pi na miki hama: nane haleme wanda:halima: pi yokaalu pea:peke ekita: yaka e dia:me. Koda: homekema: koto wanda:halina: pi yokaalu peaalieke. Kutu pulu pa:la:pate pa ikana:ma: ota: pea:peke ekita: mo siosi wanda:halina: pi yokaalu peaapeke ya:la:me.

¹³ Hande Baibolo bukana: wape pa:la: pi

ma:nda:ta: dupa. Hande hoke halita: ika:
 mombeleme pa:ta: na pitina: leke pa yokaa ta:ta:
 haena: lapa:peke laa wape pa:la:me.

6

*Ketiso kame titima: ika: kone pi yokaaluna:
 hatuku pemekeeki*

¹ Iki ameḷe hali homeke ma:nda:ma:ta: ipika:
 Ketiso yankeke pa:ta: eki a:nda: pa:la:eki handaata:
 kota: Koda:na: wanda:hali ameḷe hata: na epeaake
 pa mo pi na miki pi yokaalu handeteke haleme
 haliweki pa:ta: pua lea:ka:na:ta: kota: yaala:ma: na
 homiliepe. ² Koda:na: wanda:hali nikana:ma:ta:
 mo kenke wanda:hali paeyaona: pi yokaalu
 pulu poloma: ekita: hone na witelemepe. Mo
 kenke wanda:hali paeyaona:eki pea:pa:peke
 yea:ka:na:ta: kota: mo iki ameḷe opolo pa hosikieki
 manuta: ikana:ma: pi yokaalu pea:peke na
 ya:la:pe. ³ Nikana:ma:ta: mo enisolo titina:
 pi yokaalu pulu poloma:eki make hone na
 witelemepe. Kutu pulu poloma: ekina: nikana:ma:
 do kenkena: haloma:eki manuna: kone ana:na:
 pi yokaalu pea:peke ya:la:me laa loa:me. ⁴ Koto
 ekina: mo hande haumanu iki tukikina: opolo
 epea:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo pi na miki
 wanda:hali pa:ta: mea pelimikipe. ⁵ Do alo
 pita: iki yaala:ma: homaaluekema: loa:me.
 Iki pa:ta:ta: epeke hone wita:la: hali homeke
 ma:nda: na hala:pe. Kutu piki halima:ta: mo
 Ketiso hameke yaapona: pi yokaalu pitelepeeki
 epeaapeke na ya:la:pe. ⁶ Koto hau na piki pa
 Ketiso hali ma:nda:ma: ipika: Ketiso yankeke
 kone pi yokaaluna: mea puata: pa mo pi na miki

haliwekima: kone ipilika: pi yokaalu peaena:
la:la:me.

⁷ Ikana:ma: pa iki kone pi yokaalu puluekema:
mea pulimi eki manuta: kota: iki ota: lopa
halememe laa peneme yaasa:me. Mo iki
hoeya: pa:la:eki manuta: pa wina: paapa:peke
alee. Kutupa mo pake nala: ekimanu make
pa wina: paapa:peke alee. ⁸ Kutu pea:peke
ya:la:pate pa ikana:ma: na piki ika: kone hoeya
alualu pea pake naa alualu pea ika: yankeketiti
pa:ta: kone pitelememe. ⁹ Hande hoke hau pu
haleme wanda:halima: Koda:na: Kilu Tombuao
Hala: ekina: pua:peke na ya:la: ekita: hone na
witelemepe. Ika: kone na makeaapa:peke. Mo
wanda:halina: loke hoeyao haleme wanda:hali
make toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda:
puniao haleme wanda:hali make tooli ka:tao
haleme wanda:hali make mo wanda: pa:ta:
pita:la:eki hali ma:nda: pa:ta: kone pu haleme
haliweki make kutupu haleme wanda:weki make
¹⁰ mo pake no haleme wanda:hali make pasa:tei
hau pu haleme wanda:hali make kutupa hoke
ikali naa keao haleme wanda:hali make pi la la pu
haleme wanda:hali make dupiki hau pu haleme
wanda:hali homeke a:nda: ota: Koda:na: Kilu
Tombuao Hala:eki pa:ta: na pelieke. ¹¹ Iki pa:ta:
mandane wanda:halita: kutupiki wanda:hali
haemepate pa Koda:ma: ika: hoke haumanu
tanda: pea haena: yeke handa ameta: wamo
pea halememe. Ameta: Koda:ma: iki talopu mea
hamina: la:la:me. Kutupa ame ikita: Koda: pa:ta:
tikitiki yao hamina: la:la:me. Kutupiki hauta: mo
Tekehali Yesu Ketiso pita: nika: Koda:na: Sipitidi

yaapoma: peaala:me.

Ika: loke manuma:ta: Koda:na: biki mea a:meiyaapekeeki

¹² Hali homeke a:nda:ma: alota: Ima:ta: ya hone pa:la: hau paeyao pea:peke ya:la:me laa leliepate pa mo hau paeyao pitoloma:eki manuma:ta: niki epeapeke na ya:la:me. Ima:ta: hau paeyao pea:peke ya:la:me laa lapeke ya:la:pate pa mo hau homeke a:nda: pitolo ekima: Ita: pa hameke e pokaasa: hali leke hano lena: ota: na lolueke laa loa:me. ¹³ Hali ma:nda:ma: alota: Ne nala: ekita: welekena: ekie laata: Pa mo weleke make ne muluekema: hala:me laa lelie ekita: ota: ya:la:pate koto ale yaapo telipina: homeke dina: Koda:ma: paeyaalieke. Kutu pulu pa:la: ekina: yeke homekema: ipika: lokema:ta: ta:ta:na: loke hoeyaaluekema: na hake pa mo Tekehalina: e pokaaluekema: pa:la:me. Kutupa make mo Tekehalima:ta: nika: lokemanu handeteke haluekema: hala:me. ¹⁴ Koda:ma: mo Tekehalita: ota: homa:la:eki pa:ta: kone mea tiaeyeke ekina: kota: niki make ipika: wele pita:la: ekima: koto tupa: kone mea tiaalieke.

¹⁵ Ika: loke manuta: Ketiso pa:ta: tunao hata: ipika:eki kone halemeeki hone na witelemepe. Kota: Ima: mo Ketisona: loke pa:ta: tunao hala: hali hata: yaka loke yoka: meata: mo mani muluekema: hone wita:la: wandiki ma:nda:na: loke yaapo apa:taena: loa:ka:na:ta: ana: piliepe. Ota: dia:me. ¹⁶ Hali epima:ta: mo mani muluekema: hone wita:la: wandiki yaapo apa:tao hala: ekita: kota: ipilikita: homeke loke kone hala: ekita: hone na witelemepe. Koto mo Baibolo bukana: wape

pa:la: ekita: dupa. Hande yaapota: homeke loke kone halipipikie laa wape pa:la:me. ¹⁷ Kutu pita:la:pate hali epima: Tekehali pa:ta: ta:ma:ni pea haya:ka:na:ta: kota: ipilika: temokota: homeke kone halipipikie.

¹⁸ Ta:ta:na: loke hoeyaasa: hau manuta: ota: na wataake nindi pea hapa:peke. Mandane hoke hau pita:la: ekimanu paeyaota: loke hama: nane pita:la:pate hali epima: ta:ta:na: loke hoeyaasa: haumanu pia:ka:na:ta: kota: ipika: loke pa:ta: kone hoke hau peaasa:me ¹⁹ Ika: lokemanu tukiki pa:ta:ta: mo Holi Sipitidi pitina: ipika: yakopiki da haleme ekita: hone na witelemepe. Kutupa mo Holi Sipitidi pila: ekita: Koda:ma: iki pa:ta: kita:la: ekita: hone na witelemepe. Ikita: ika:eki dia:me. Koda:na:eki halememe. ²⁰ Ipika:eki kone hamina:yeke ipikana:ma: ikita: yenki tiekema: amba: hamba:la:me. Koto pa:la: ekina: ika: loke manuma: Koda:na: biki mea a:meiyaena: alo hata: handeteke hapa:peke.

7

Wanda: mina:la: ekina: lota: pita:la:eki

¹ Ikana:ma: hande tapaeme wapena: lota: pimi ekina: hombo peaaso pita: dupa. Hali ma:nda:ma: wanda: na miki pa haya:ka:na:ta: epeke pita:la:pate ² hande wanda:halina: loke hoeyaasa: haumanu wotu ya:leke handaata: halima: ipika: wanda: mina:la:eki make wanda:ma: halina: da pula:eki make kutu pita:la: hauta: epelieke. ³ Halima: ipika: weteke pa:ta: hala:peke ya:la: ekita: hala:peke ya:la:me. Kutupa wanda:ma: make haliki pa:ta: hala:peke ya:la: ekita: hala:peke

ya:la:me. ⁴ Koto pa:la: ekima: wanda:ma:ta: ipika: loke ipika: kone na handeteke hala:pate halikima: handeteke hala:me. Halima: make ipika: loke ipika: kone na handeteke hala:pate ipika: wetekema: handeteke hala:me. ⁵ Kutupa tooli ta:ma:ni pea hata:ta: homekema: ma:nda: pa:ta: ki pa:la:me lapeke na ya:la:me. Hoto ma:nda:ta: ipilikana:ma: pi la: wia Koda: pa:ta: yeni puluekema: pao hosiki hapa:na:e laa lepeka:na:ta: kota: a:pa:la:pate pa ipilika: loke handeteke halepeeki ana: na pitolo hapina: Sadanima: ipiliki pa:ta: hoke hone mea wiaapa:na: paa ta:ma:ni pea hapa:peke ya:la:me. ⁶ Do alo pita: la witolo hata: dupa:pe laa na alopate pa iki puemena:yeke ika: hone pa tikitiki yaowaasome. ⁷ Pate iki paeyao I halo tupa: hamina:yeke hone pa:la:pate pa Koda:ma: ipika: telipaasa:eki manuta: ta:ta: ta:ta: pikieki telipao hala:me.

⁸ Mo wanda: na miki o hali na peke pa haleme wanda:hali pa:ta: make kineke wanda:weki pa:ta: make do pi alome. I halo tupa: haemeka:na:ta: epelieke. ⁹ Kutu piliepate pa ika: hone pa:la: ekita: homu peaapeke na ya:ka:na:ta: kota: wanda: mea:pekeeki make halina: da pua:pekeeki make ana: pa:la:me. Hone pa:la:eki puluekema: ti tala: ekima: handolo haena: hata:ta: hoelieke. Koto ekina: mo wanda: mea hali pua pita:la: ekita: epelieke.

¹⁰ Kutupa mo tooli tooli peleme wanda:halita: iki pa:ta: yakaeki na laake mo Tekehalima: dupa:pe ala:eki kone la kitolome. Halina: da pa:la: wanda:ma:ta: hali mina:pa:lao pua:peke na ya:la:me. ¹¹ Pate kutu pia:ka:na:ta: kota: pa pua

hao hao o hali pa:ta: la:ka:la paa pea:ka:na: make epelieke. Halima: make ipika: wanda: yoka:peke na ya:la:me.

¹² Mandane wanda:hali pa:ta: mo Tekehalina: pi dia:ya:la:pate pa Ima: kone dupa alome. Ketiso hali homekema: ipika: wanda: pi na miki wanda: haya:ka:na:ta: kutupa mo wanda:ta: haliki yaapo haluekema: hone wia haya:ka:na:ta: kota: mo halima: koto wanda:ta: yoka:peke na ya:la:me.

¹³ Kutupa make mo Ketiso wanda: homekema: pi na miki hali yaapo haya:ka:na:ta: kutupa mo halima: ipika: wanda: yaapo haluekema: hone wia haya:ka:na:ta: kota: mo wanda:ma:ta: ipika: haliki mina:pa:lao pua:peke na ya:la:me. ¹⁴ Do alo pita: do ekina:yeke loa:me. Hande pi na miki halita: ipika: wanda: yaapo ta:ma:ni pea hala: ekina: Koda:ma: ana:e ala:me. Kutupa hande pi na miki wanda:ta: ipika: Ketiso hali yaapo ta:ma:ni pea hala: ekina: make kota: Koda:ma: ana:e ala:me. Do aloeki na pia:ka:na: yoluta: ika: wekiwandiki titita: pa mo Koda: mataake weki wandiki halo pimime. Kutu pulu pelemepate ameta: ika: weki wandikimanu haleme ekita: Koda:ma: ana:e ala:me. ¹⁵ Kutu pu hapeke ya:la:pate hande pi na miki halima: ipika: Ketiso wanda: mina:pa:lao pena: yeke hone pia:ka:na:ta: kota: kutu pina:e. Mandake tupa: kone mo pi na miki wanda:ma: ipika: Ketiso hali pa mina:pa:laeya:ka:na:ta: kota: kutu pina:e. Koto hau tukiki pa:ta:ta: hande Ketiso hali pa:ta: make Ketiso wanda: pa:ta: make pota: a:mbaapekeeki dia:me. Koda:ma: wi ala: ekita: iki a:nda: peliaaso hata: hamina:yeke wi ala:me. ¹⁶ Ketiso wanda:o. Naka: haliki tamba:

minolo halena: ipikita: Ketiso hali haliepe o na haliepe nakana:ma: na handeleme. Kutupa Ketiso hali neke make naka: wanda: tamba: minolo halena: ipikita: Ketiso wanda: haliepe o na haliepe nakana:ma: na handeleme.

Iki wi leeke natena: haemeke tupa: kone pa hao hapa:pekeeki

¹⁷ Koda:ma: telipea pa kita:la: alemanu mea wia hata: make ipikana:ma: iki wi leeke a:pa haeme tupa: kone pa hao hapa:peke. Do hande pi ula: ekita: mo siosi wanda:hali paeyao pa:ta: wala:tiki pu halome. ¹⁸ Hali homeke ma:nda:ta: Koda:ma: wi leeke natena: ipikita: sekemesaisi hau pea hata: opuata: kota: ipikana:ma: hande sekemesaisi hau pa:la: ekita: honialuekema: taapa:peke na ya:la:me. Kutupa hali homeke ma:nda:ta: Koda:ma: wi leeke natena: ipikita: sekemesaisi hau na piki hata: opuata: kota: ipikana:ma: sekemesaisi hau puluekema: taapa:peke na ya:la:me. ¹⁹ Mo hande sekemesaisi hau pita:la:eki make na pita:la:eki make telipina: aleta: ma:nda: dia:ya:la:pate pa mo Koda:na: pi ula: ekimanu opua pita:la: ekita: kotota: hau tiekee. ²⁰ Iki paeyaoma: Koda:ma: wi leeke natena: haemeke tupa: kone paa hapa:peke ya:la:me. ²¹ Neketa: pa hameke e pokaase hali hata: Koda:na: wi leekeeki opipe. Kota: nakana:ma: kotoeki pa:ta: ka:nda:ma: na homa:peke. Pate naka: hande pa hameke e pokaaseeki mina:pa:laalena: pota: lombea:ka:na:ta: kota: pua:peke ya:la:me. ²² Do ekina:yeke loa:me. Mo pa hameke e pokaasa: halima:ta: Tekehalima: ipiki wi ala:eki opuata:

kota: ipikita: mo Tekehalima: ka:la:pa: tapao haena: la:la: halie. Koto tupa: kone mo pa hala: halima:ta: Tekehalima: ipiki wi ala:eki opuata: kota: ipikita: mo Ketisona: e pa hameke pokaasa: halie. ²³ Koda:ma: yenki tiekema: iki hamba:la:me. Koto ekina: mo haliwekina: pa hameke e pokaaseme haliweki na hapa:peke. ²⁴ Kametitio. Iki paeyaota: Koda:ma: iki wi leeke natena: haeme tupa: kone pa ame make Koda: ameḷe hao hapa:peke.

Wanda: na miki o hali na peke kutupa kineke wanda:halina: ekina: lota: pita:la: ekimanu

²⁵ Hande wanda: na miki o hali na peke weki wandiki pa:ta: honke leme ekita: mo Tekehalima: dupa:pe ala: pi dia:ya:la:pate pa mo Ima: hone witoloeki kone alome. Kutupa Koda:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homa:la: ekina: yeke ikana:ma: Ima: alo ekina: hone tulaapeke ya:la:me loa:me. ²⁶ Ima: dupa alome. Do hande ka:nda: pa:la: nate hala: ekina: yaka honema:ta: mo epeke ekita: dupa. Homekema: ipika: ame do haleme tupa: paa haena: lapeke ya:la:me laa hone witolome. ²⁷ Neketa: wanda: melepe. Kota: wanda: yokuluekema: hone na wia:peke. Neketa: wanda: na miki haeka:na:ta: kota: wanda: muluekema: hone na wia:peke. ²⁸ Koto alopate pa wanda: mika:na:ta: hoke hau na piteleme. Kutupa wandiki make halina: da pea:ka:na:ta: hoke hau na pita:la:me. Koto hau pea:peke ya:la: ekita: mo wanda:halina: tooli tooli haasa: ekina: epolo pa:la: ka:nda: manuta: iki pa:ta: make a:paapa:na:yeke loa:me.

²⁹ Kametitio. Koto aloeki manuta: do ekina:yeke loa:me. Nate wopu dia:yalo haena:ta: ameta: wanda: miki haliwekita: wanda: na miki haleme haliweki tupa: hapa:peke. ³⁰ Kutupa e aleme wanda:halima: e na leke haleme wanda:hali tupa: hapa:peke. Kutupa ki taleme wanda:halima: ki na teke haleme wanda:hali tupa: hapa:peke. Kutaa make mo hamba:tiki pu haleme wanda:halima:ta: ala:ta: ala:ta: na hambeke wanda:hali leke hapa:peke. ³¹ Kutupa kenkena: ale manuma: e pokeneme wanda:halima:ta: mo kenkena: alemanu pa:ta: hone wopu na wiki wanda:hali leke hapa:peke. Do ekina:yeke loa:me. Do hande kenketa: ame ula: tupa: pa na u halieke.

³² Ikana:ma: hone eleke eleke u halemeeki manuta: Ita: hone na pa:la:me. Wanda: na miki halima:ta: mo Tekehalina: hone pa:la: ekimanu epeke tupa: puluekema: hone witolo hata: Tekehalina: e pokaasa: ekina: hone u hala:me. ³³ Kutu pu hala:pate mo wanda: miki halima:ta: ipika: wanda: ta:na:ma: homaaluekema:yeke do kenkena: ula: alemanu pa:ta: hone u hala:me. ³⁴ Koto ekina: ipika: hone ula: ekita: putupa yaapo ualu pa:la:me. Kutupa mo halina: da na peke wanda:ma: make moputali wandikima: make Tekehalina: e pokaasa: ekina: hone u hala:me. Ipika: hone pa:la: ekita: ipika: loke temoko make Tekehali pa:ta: hata: yako peaena:yeke hone wilieke. Kutu piliepate pa mo halina: da pa:la: wanda:ma:ta: ipika: haliki ta:na:ma: homaaluekema:yeke do kenkena: ula: alemanu pa:ta: hone u hala:me. ³⁵ Ima: do alo pi manuta: iki tamba: muluekema:yeke alome. Ima: ika:

pota:manu sa:sa: puluekema: na alopate ikana:ma: tikitiki yao hata: hone eleke eleke na wiki Tekehalina: e ota: epeke tupa: pokaama:na:yeke loa:me.

³⁶ Koto ekina:ta: hali homeke a:nda:ma: ipika: mulu pa:la: wandiki hapulu pa:la: wale alemanu wia hata: kone paa na mulueke laa kutupa wetepena: mo halina: honema: o ipika: pita:la: haumanu mo wandiki pa:ta: epeke tupa: na pia:ka:na: make o ipika: hone pa:la:eki manuta: ota: honkopu wotu haaso hata: hapuluekee hone wia:ka:na:ta: kota: mina: lapeke ya:la:me. Ipika: hone pa:la:eki pia:ka:na:ta: kota: kutu pita:la: ekima:ta: hoke hau ma:nda: na pita:la:me. ³⁷ Pate hali ma:nda:ma: aleta: ma:nda: dia:ya:la: ekina: pa ipika: honema: kone honkopu haaso hata: ipika: lokena: hone pa:la:eki manuta: ana:na: handeteke hapeke ya:leke handaata: mo ipika: mulu pa:la: wandikita: na mulueke alo hata: dikita: na mualu piki pa hao hapana:e laa hone ota: na la:ka:lea:ka:na:ta: kota: koto pita:la: ekima: make epeke hau kone pita:la:me. ³⁸ Kutupa mo hali ma:nda: epima: ipika: yenki ula: wandiki hapia:ka:na:ta: kota: epekeeki pita:la:pate pa mo ipika: yenki wilie wandiki na hapilie hali ipikita: mo lombeipiki epeke hau tieke pita:la:me.

³⁹ Kutupa mo halina: da pa:la: wanda:ma:ta: ipika: haliki paa haya:ka:na:ta: kota: ipika: haliki pa:ta: hapeke ya:la:me. Koto pa:la:pate ipika: haliki homea:ka:na:ta: kota: ipika: hone pa:la: halina: da pa:ta: pua:peke ya:la:pate pa ota: Ketiso halina: da pea:ka:na:ta: ana: pilieke. ⁴⁰ Koto hau pea:peke ya:la:pate Ima: hone witolo ekita: dupa. Hande

kosa:piki wanda:ta: pa kosa: piki haeka:na: make ota: epelieke hone witolome. Ima:ta: koto tupa: hone witolopate pa ya honema:ta: mo Koda:na: Sipitidita: I pa:ta: make pila:me hone witalo hata: do pi alome.

8

Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: ne hala:la:eki

¹ Kutupa hande toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: ne hala:la: hauna: wape pea lota: pimi ekita: dupa alome. Niki paeyaoma:ta: mo handa:la: hauta: hone uluma:me. Pate mo handa:la: hauma:ta: mo hakoko lita:la: hau pu tiaasa:pate pa mo pukima: homa:la: hauma:ta: wanda:halina: hone tulaasa: ekita: daeya haena: ala:me. ² Hali ma:nda: epima: Ima: ota: handa ulume laa hone wia:ka:na:ta: kota: koto halina: handa:la: ekita: ana: na pa:la:me. ³ Koto pa:la:pate hali epima: Koda: pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto hali ota: handa:la:me.

⁴ Kutupa mo toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: halea: nemanu pa naleme ekita: nikana:ma: handoloma: ekita: dupa. Mo homeke Koda: homeke hala: ekina: hande toopi tima: wepia ula: aleta: ota:eki dia:me hone witoloma:me. ⁵ Mo wanda:hali manuma: lo haleme koda:manu make teke halimanu make oli ya nane haya:ka:na: make do kenke nane haya:ka:na: make pa pina:ma: ⁶ nikana:ma: nika: Koda: homeke kone nika: Apa: hata: ipikita: ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: la:la: Koda: hala:me laata: Nikita: ipiki pa:ta: ti lao haloma:me. Kutupa make mo Tekehali homeke homeketa: Yesu Ketiso hala:me. Ipikana:ma: ala:ta:

ala:ta: paeyao wepia wina: laata: niki make amba: da:taala:me.

⁷ Koto do nikana:ma: handoloma: ekita: mandane wanda:halima:ta: na handelememe. Mo wanda:halima:ta: toopi tima: wepia ula: alena: haumanu pia:tiki pu haemeke ekina: ame make kutupiki nemanu nalo hata:ta: mo hande toopi tima: wepia ula: alena: ekie hone witelememe. Kutu piki wanda:halina: hone na lumba witolo hata: kone mo hande ne naloma: ekima:ta: niki hoeyaasa:me laa hone witelememe. ⁸ Koto tupa: hone witelemepate pa mo ne naloma: ekima:ta: niki hatuku Koda: teke pa:ta: pu hamono lapeke na ya:la:me. Kutupa mo ne na neke haoma:ka:na:ta: kota: koto ekima: nika: hau ma:nda: yonka:lamo alu na pealieke. Kutupa ne nolo poloma: ekima: make mandane haumanu apa:tao na mulumeke.

⁹ Koto pa:la:pate ikana:ma: mo ika: ana:na: handaa pitelemeeki manuma:ta: pa mo hone wopu na tulaaleme wanda:hali hoke hau pea lopaapa:na:yeke wotu handeteke hapa:peke.

¹⁰ Do ekina:yeke loa:me. Neketa: handele hali hata: pa toopi tima: wepia ula: alena: yeni hau pita:la: da pa:ta: pua pita: ne naleme ekita: mo dupiki hauna: hone na lumba ula: halima: neke handea:ka:na:ta: kota: naka: pitele ekima:ta: mo toopi ti wepia ula: ale pa:ta: yeni hau pita:la: nemanu nena: loluekema: na sutiaalipikipe.

¹¹ Kutupa do naka: handele ekima:ta: mo hande honkopu na hake halita: hoeyaalipikie. Koto halita: Ketiso ipiki pa:ta: homa:la: hali naka: kame kone hoeyaalipikie. ¹² Kutu pitele hauma:ta: mo ika: hone wotu na lumba wilimi yankekemanu

hoeyaeka:na:ta: kota: neketa: Ketiso pa:ta: make hoke hau pilipikie. ¹³ Koto ekina: yaka kamena: ne nala: ekima:ta: ipiki hoke hau pina: mea lopaapeke yea:ka:na:ta: kota: Ima: mo mindiki ma:nda:siki hoto homeke a:nda: ota: na nolueke. Yaka kame lopaapa:na:yeke loa:me.

9

Mo Aposolo halina: pea:pekeeki pita: mea:pekeeki yaapo

¹ Ita: ka:la:pa: ta:pao halo hali na halope. Ita: aposolo hali na halope. Nika: Tekehali Yesu na handoa:pe. Ikita: mo Ima: Tekehalina: e pokaaso ekina: na halemepe. ² Mandane haliwekima:ta: Ita: aposolo hali na halome hone wimika:na:ta: kota: pa pina:ma: ikana:ma: kutupiki hone ota: wia:peke na ya:la:me. Iki Ketiso pa:ta: haleme ekima:ta: kota: pa Ita: Tekehalina: aposolo hali haloeki peneme yaasa:me.

³ Mo I laaseme haliwekina: pimanu hombo peaasoeki dupa alome. ⁴ Ita: yaka ena: yenkita: mo ne ikali napekeeki ana: na pa:la:pe. ⁵ Mo mandane aposolo haliwekima: make mo Tekehalina: hameke titima: make Pidama: make koto haliwekima: pitelema tupa: I make Ketiso wanda: mea hatuku pomua:peke ana: na pa:la:pe. ⁶ Dia:me mo Banabasi diki yaapo homekema: mo yenki mulu pa:la: e poka:peke ekima: kone dika: ne alemanu hamba:peke ya:la:pe. ⁷ Hali epima: mo ami hali hata: ipika: manima: kone ipika: ne dau hamba:peke ya:la:pe. Dia:me. Kutupa mo e teke halima: ipika: noka:pa:la: ne kone napeke na ya:la:pe. Kutupa make mo sipisipi ma:na:manu

handeteke hala: hali epima: ipika: ma:na: andu
yupa napeke na ya:la:pe.

⁸ Do alo ekita: mo kenke wanda:halina: hau
pitelemeeki homeke dia:me pa mo Lo Pimanu
make homeke pi kone ala:me. ⁹ Mosesima: hande
Lo Pimanu wape pa:la: ekina: do tupa: ala:me. Mo
kao ma:na:ma: mo palaowa kilikimanu ambuku
mea baaluekema: ankema: pitolo haena:ta: ipika:
kake na tonkaapeke laa la:la:me. Koto la:la: ek-
ina:ta: Koda:ma: mo ma:na:manu pa:ta: homeke
hone wita:la:pe. ¹⁰ Koto la:la: ekita: Koda:ma: niki
pa:ta: make hone wita:la:pe. Aowe. Niki pa:ta:
make hone wita:la:me. Kenke awa:la: halima:
make kiliki tala:la: halima: make e pokolo hata:
mo ena: ipilika: nemanu ana:na: muluekema: hone
wia e poka:peke ya:la:me. ¹¹ Kutupa nikana:ma:ta:
iki pa:ta: mo Koda:na: Sipitidina: wae alemanu
nokopoma:me. Kutupa ame mo kiliki mina:la:
tupa: ikana:ma: mandane alemanu niki pa:ta:
kimika:na:ta: ana: na pa:la:pe. ¹² Mandane hali-
wekima:ta: iki pa:ta: ula: alemanu muluekema:
hone wia:peke yaeya:ka:na:ta: kota: nikana:ma:
iki lombei pitolo hata: ota: muluekema: ana: na
pa:la:pe. Dia:me ota: mea:peke ya:la:pate pa na mi-
noloma:me. Do ekina:yeke loa:me. Mo Ketisona:
Pi Seliapo pula:eki sa:sa: peaapa:na:yeke hande
ka:nda:manu paeyao niki honumake sikima: wotu
mu haloma:me.

¹³ Mo Tembolo da pa:ta: e pokeleme
haliwekima:ta: koto pa:ta: kone ika: nemanu
mu haleme ekita: handelememe. Kutupa hande
ma:na: lia olodana: wia halo haleme haliweki
ikana:ma: make mo limi hotekemanu pa:ta:

mandaneeki mu haleme ekita: handelememe.
¹⁴ Koto tupa: kone mo Tekehalina: pi ula:eki dupae.
 Koda: ipika: Pi Seliapo walaaseme haliwekima:ta:
 koto e pokolo hata: kone ika: ana:na: hapeke
 ekimanu mea:peke ya:la:me la:la:me.

¹⁵ Koto la:la:pate Ima:ta: koto tupa: aleta: ma:nda:
 na molome. Kutupa ame make aleta: ma:nda:
 muluekema: iki pa:ta: do wape ota: na tapaasome.
 Kie laapa:na: I amba:la homa:peke aleo. Ima: iki
 ameḷe ota: pa hameke e pokolo ekina: pi laaso
 ekita: hali homeke a:nda:ma: Paeki ala:me laa
 pi laapa:na:yeke loa:me. ¹⁶ Ima: hande Pi Seli-
 apo walaaso ekina:ta: yaka pi Ima: kone laapeke
 na ya:la:me. Pa ekipeke mo Tekehalima: dupie
 la:la: ekina: kone pitolome. Koto ekina: Ima: mo
 Pi Seliapo na walaoka:na:ta: a:pei Ita: ota: hoke
 tupa: hapeke ya:la:me. ¹⁷ Yaka e pokolo ekita:
 yaka honema: kone wia pokoa:ka:na: yoluta: kota:
 mo ena: yenki muluekema: hone ulu pua:pate pa
 yaka hone wia na piki pa mo Koda:ma: walea: e
 kone pokaaso ekina:ta: ¹⁸ kota: eki yenki mea:peke
 ya:la:pe. Yaka yenkita: dupae. Ima:ta: yenki ki pi
 na leke handaa mo mea:peke alemanu na minolo
 hata: hande Pi Seliapo walaasoeki kone kotota:
 yaka yenki ana: pa:la:me.

¹⁹ Ita: hali ma:nda:na: pa hameke e pokaaso
 hali na hake ya kone halome. Kutupu halopate
 mandane wanda:hali wopu muluekema: yaka
 hone wia kone wanda:hali paeyaona: pa hameke
 e pokaaso hali halome. ²⁰ Mo Diu wanda:hali
 muluekema: Ita: Diu wanda:hali haleme tupa:
 kone halome. Ita: hande Lo Pi manuma: kilu
 tombuaasa: wanda:hali leke na halopate pa

koto tupa: haleme wanda:hali muluekema: I make iki haleme tupa: kone haowa:me. ²¹ Koto tupa: kone mo Diendaili wanda:hali ame^{le} hata: koto wanda:hali muluekema: ikana:ma: mo Diu wanda:halina: Lo Pimanu pa:ta: na haleme tupa: I make koto tupa: halome. Do alo ekima:ta: Ita: Koda:na: pi ula:eki yamba:la: hali leke halome pi na leke Ita: Ketisona: pi ula:eki pa:ta: teliolo hali halo ekina: loa:me. ²² Mandane detepiki hone tulaaseme wanda:hali ame^{le} hata: Ima:ta: iki muluekema: pa detepiki hali leke halome. Koto ekina: wanda:hali paeyao pa:ta: hau paeyaoma: iki muluekema: iki haleme tupa: kone I make hatiki pu halome. ²³ Do pitolo ekita: hande Pi Seliapo daeyaena:yeke pitolome. Kutupa koto ekima:ta: mo Koda:ma: wanda:hali epeaasa:eki manuna: putupiliki ma:nda: Ima: muluekema:yeke pitolome.

²⁴ Hande anke telineli pita:la:eki nina:ta: haliweki wopuma: anke hao pelimipate titina: pelie hali homekema: epeke yenki pua milieke. Koto hauta: paeyaoma: amba: hone wilimime. Koto ekina: iki make titina: pua epeke yenki muluekema: honkopu haaso hata: anke hao pua:pa:peke. ²⁵ Anke talineli pulu pa:la: halima:ta: titina: amba:la moka:la hande hande pitolo hata: ipika: lokena: hone pa:la: ekimanu homao taka:lao haena:yeke pita:la:me. Kutu piki halima:ta: mo kukutu pea:peke yenki ale muluekema: do haumanu pita:la:pate nikana:ma:ta: ota: kukutu na pea:peke yenki ale muluekema: pitoloma:me. ²⁶ Koto pa:la: ekina: Ita: anke talineli pitolo hata:ta: lekema: lekema: pea na piki hande opolo polo polo

pa:ta: handa: paleke pulume. Ita: hande epeke hone wiki kiki a:nda: pita:la: hali leke hata: yaka kikima: pa manda: meaaso na piki ota:eki kone pitolome. ²⁷ Yaka loketa: homu peaaluekema: yaka kone yumbitolo hata: pitolome. Do ekina:yeke loa:me. Ima:ta: wanda:hali wi la:la: pi walaaso hali halopate pa wetepena: I kone halu peaapa:na: pitolome.

10

Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: kinki pita:la: pi

¹ Kametitio. Nika: apa:na: ateke amedama: Mosesi telia: mea pulu haena: iki pa:ta: piekeeki manuta: hone wia:pa:peke. Koto tapake paeyaota: hande ya hapi oto pa:ta: hao puaata: hande dawala Wepiki Ikali tukikina: tunkula pua epeke tupa: mone tea:na: opolo pemekeme. ² Kutupa mo wanda:halita: hande ya hapi pa:ta: make mo dawala ikali pa:ta: make Mosesina: anke telia: mea pominolo haena: iki paeyaota: bapitaisi hau pimikime. ³ Kutupa paeyaoma: hande Koda:na: Sipitidima: haleeke ne naata: ⁴ mo Sipitidima: haleeke ikali make nemekeme. Hande Koda:na: Sipitidima: waleeke toopi pa:ta: yama: epeeke ikali nemekeme. Kutupa mo wanda:hali ameḽe pomieke toopita: Ketiso kone hayekeme. ⁵ Kutu pimikipate koto wanda:hali wopuna: hauna:ta: Koda:ma: ta:na:ma: na homeekeme. Kutupa mo hapu hayeke alena: ika: tokomanu koto pa:ta: wia:tiki pimikime.

⁶ Koto ekina: mo tapakema: pimikieki manuma:ta: niki manda: meaasa:me. Ikana:ma: hoke haumanu puluekema: taapemeke tupa:

nikana:ma: kutupiki haumanu peaapa:na: yeke kinki pita:la:me. ⁷ Kutupa iki ameḷe mandane wanda:halima: toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: yeni hau pimiki tupa: nikana:ma: peaapa:na: yeke wala:la:me. Mo Baiboloma: alota: Wanda:halima:ta: ne ikali naa kealuekema: pitimikipate pa hoki naneta: mo haliwekima: wanda:weki tonka:na: hoke telepo la alualu pimikime laa la:la:me. ⁸ Mandane kutupiki haumanu pimiki wanda:halita: homeke natena: kone 23 daoseni homemekeme. Koto ekina: nikana:ma: kutu piki haumanu na piki pa yankeke ma:nda:na: loke hoeyaasa: haumanu na pumana: pea:pa:peke. ⁹ Ikana:ma: ika: hoke hau manuma: Koda:ma: pia: handeeke tupa: nikana:ma: mo Tekehali pa:ta: hoke hone u tiaaluekema: hone na umana: pea:pa:peke. Mo hande mandane kutupiki hau pimiki wanda:halita: mo hoke ketoma: aweeke ekima: homemekeme. ¹⁰ Kutupa nikana:ma: Koda: pa:ta: pi la la na pumana: pea:pa:peke. Mo hande mandane wanda:halima: kutupiki hau pimiki handaata: mo lu homaasa: enisoloma: iki liekeme.

¹¹ Mo hande wanda:hali pa:ta: pimiki ekimanu paeyaoma:ta: mo mandane wanda:hali paeyao manda: mealuekema: pa:la:me. Kutupa niki pa:ta: kinki pina:yeke amba: wape pea ula:me. Niki haloma: ekita: paeyaalo pa:la: natena: teke pa:ta: ya:leke handa loa:me. ¹² Koto ekina: mo some epima: Ita: daḡla hata: epeke tiao halome laa hone wia:ka:na:ta: kota: koto someta: lopaapa:na: wotu hapeke aleo. ¹³ Mo iki pa:ta: la handa:la:eki manuta: mo wanda:hali paeyao pa:ta: pa ipu

hala:eki kone ipula:pate pa Koda:ma: ipika: pi la: wita:la: ekita: ota: yao hala:me. Kutupa ipikana:ma:ta: mo iki mea ota: lombeipiki lopaapeke ya:la: la handa:la:eki ma:nda: na epena: lelieke. La handa:la: ekimanu ipulu haena: kone Koda:ma: ika: pota: pilao iki tamba: milieke. Mo tamba: mina:la: ekina: iki honkopu hao ana:na: hamina: lelieke.

¹⁴ Ota: ya kametitio. Koto pa:la: ekina: mo toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: yeni hau peaasa: ekita: la:ka:la: mina na peaapa:peke. ¹⁵ Ikana:ma: hone wotu wilimi ekina: do pimanu iki pa:ta: alome. Koto ekina: Ima: aloeki opuaata: teke weiya handa:pa:peke. ¹⁶ Hande Koda:ma: niki epeaala: kapona: noluekema: hata: Koda: pa:ta: keiyae pi laa nalo hata:ta: Ketiso ipika: we pa:ta: na telipaasoma:pe. Kutupa hande pindipindi pea ula: palaowa make nalo hata:ta: Ketiso ipika: loke mindiki pa:ta: na telipaasoma:pe. ¹⁷ Palaowa punka homeke ya:leke handaata: niki paeyao wotu kone homeke loke mindiki haloma:me. Hande homeke palaowa punka telipaasoma: ekina: loa:me.

¹⁸ Mo Isulai wanda:halima: pimikieki make hone wia:pa:peke. Hande lia haleeke hoteke ne alemanu nemeke haliwekita: mo oloda pa:ta: wiekeeki kone na telipaasemepe. ¹⁹ Do alo ekina: teketa: eki epina: alope. Hande toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: hala:la: nemanu pita: toopi tima: wepia ula: ale yaapona:ta: ota:ekie alope. ²⁰ Dia:me. Do ekina: alome. Mo pi na miki haliwekima: ma:na: lia haleme ekita: koto Koda: pa:ta: na haleke pa mo hoke temokomanu

pa:ta: kone halememe. Kutupa ikita: mo hoke temokomanu ameḷe ta:ma:ni pea hamina: Ita: hone na pa:la:me. ²¹ Ikana:ma: Tekehalina: kapo pa:ta: make hoke temokona:eki apa:tao napeke na ya:la:me. Ikana:ma: Tekehalina: teipolona: make mo temokona:eki make apa:tao napeke na ya:la:me. ²² Pate mo Tekehalima: niki pa:ta: soka:la:ma: homena: loluekema: hone witoloma:pe. O nika: honkopuma:ta: ipika:eki lombei pa:la:me laa hone witoloma:pe.

²³ Mandane wanda:halima: alota: Nikana:ma: nika: hone pa:la: hau paeyao pa pea:peke ya:la:me la alemepate pa ika: hau paeyao piteleme ekima:ta: iki epeaasa:pe. Ikana:ma: alota: Nikana:ma: nika: hone pa:la: hau paeyao pa pea:peke ya:la:me la alemepate hande hau paeyao pitelemeeiki manuma:ta: niki honkopu haasa: Ketiso wanda:hali hamono na ala:me. ²⁴ Hali homekema: ya siki epeke tupa: haluekema: hone wopu na wiki pa iki paeyaoma: ma:nda: ma:nda: pa:ta: kone epeke tupa: haena:yeke hone wia:pa:peke ya:la:me.

²⁵ Mo makedi pa:ta: ula: hoteke mindikimanu ikana:ma: pa hamba napeke ya:la:me. Kutu puluekema: yeke hone eleke eleke witalo hata: lota: lota: pea:peke na ya:la:me. ²⁶ Pa ekipeke mo Babiloma: alota: Kenke make kenkena: ula: alemanu paeyao make Tekehalina: ekie laa wape pa:la:me.

²⁷ Pi na miki halima: Ne nomana:e laa neke wi lea:ka:na:ta: kutupa naka: honema: polueke hone wika:na:ta: kota: pua pita mo kita:la: napeke alemanu pa:ta:ta: hone elekeeleke witalo hata: lota: lota: na piki pa napeke. ²⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate

hali homeke ma:nda:ma: neke pa:ta: alota: Do neta: toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: halea: ekie laa lea:ka:na:ta: kota: mo neke pa:ta: lea: hali pa:ta: make mo hone na lomba:la: ekina: make hone witolo hata: koto ne na napeke. ²⁹ Naka: hone lomba:la: ekina: na alopate mo somena: hone na lomba:la: ekina: loa:me.

Kutupa ma:nda:ma: dupa lelieke. Kota: mo hali ma:nda:na: hone na lomba:la: ekima:ta: do Ita: hone lombao hata: pa hone wia pea:peke ekita: pa ekipeke handeteke haena: lapeke ya:la:pe laata: ³⁰ Kutupa make mo yaka ne ula: ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi loa:ka:na:ta: kota: mo Ima: keiyae pi loa: ne nalo ekina:ta: ma:nda:ma: ekipeke I laasa:pe laa lelieke.

³¹ Pate ikana:ma: ika: hau paeyao piteleme ekima: make mo ne ikali naleme ekima: make mo Koda:na: biki daeyaena: loluekema: hau paeyao pea:pa:peke. ³² Kutupa mo Diu wanda:hali pa:ta: make Diendaili wanda:hali pa:ta: make mo Koda:na: siosi wanda:hali pa:ta: make homeke a:nda: mea lopaaluekema: hau ma:nda: a:nda: na pea:pa:peke. ³³ Ima: pu haloeki kone pea:pa:peke. Ima: yaka hau paeyao pitolo ekima:ta: mo wanda:hali paeyao ta:na:ma: homaaluekema: pitolome. I kone epeaaluekema: hone na piki pa wanda:hali paeyao Koda:ma: da:tao haena:yeke epeaaluekema: hone u halome.

11

¹ Koto ekina: Ima: Ketisona: hau moka:la hando halo tupa: ikana:ma: make Ima: pitoloeki kone moka:la hando hapa:peke.

You a:mbao pita: yeni pita:la:eki

² Ikana:ma: hoto paeyao I pa:ta: hone wiata: Ima: iki pa:ta: walolo ekimanu pu haleme ekina:ta: Ima: iki pi laasome. ³ Koto pa:la:pate do alo pita: wotu opua:pa:peke. Haliweki paeyao pa:ta: Ketisota: you hala:me. Kutupa ipika: wanda:na: youta: haliki hala:me. Kutupa Ketisona: youta: Koda: hala:me. ⁴ Koto ekina: hali homeke a:nda:ma:ta: wanda:hali ameḷe hata: ipika: you aka: pambao pi wala o yeni pia:ka:na:ta: kota: Ketiso pa:ta: yaala:ma: homaasa:me. ⁵ Kutupa make wanda: homeke a:nda:ma: wanda:hali ameḷe hata: ipika: you aka: na dopuaake pi wala o yeni pia:ka:na:ta: kota: ipika: haliki pa:ta: yaala:ma: homaasa:me. Kutu piki wanda:ta: mo you itiki makole mea bao hala: wanda:ma: handa:la:me. ⁶ Dupiki wanda:ma:ta: ipika: you aka: na dopua:ka:na:ta: kota: ipika: itiki paeyao makole mea baapeke alee. Kutupa wanda:ma:ta: you itiki makole mea baasa: ekima: make itiki tunkula:la: ekima: make yaala:ma: homa:la: hau ya:leka:na:ta: kota: aka: dopua hapeke alee. ⁷ Halima:ta: you aka: na pambao halieke. Pa ekipeke ipikita: Koda:na: biki ula: ekina: pita: wele pikieki yaapona: suasuḷa wala:la:me. Koto pa:la:pate wanda:ma:ta: ipika: halina: biki ula: ekina: pita: wele pikieki yaapona: suasuḷa wala:la:me. ⁸ Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: hali wepitolota: wanda:na: loke pa:ta: mea na wepia haena: leekepate pa wanda:ta: halina: loke pa:ta: mea wepia haena: leekeme. ⁹ Kutupa make Koda:ma:ta: wanda: hone witolo hata: halima: tamba: mina:yeke na wepia haena: leekepate pa mo hali hone witolo

hata: wanda:ma: tamba: mina:yeke wepia haena: leekeme. ¹⁰ Koto ekina:ta: mo enisolo tonuma: hala: ekina: wanda:ma:ta: ipika: haliki pa:ta: homu pea hala: ekina: tombo walolo ipika: you aka: dopua:peke ya:la:me. ¹¹ Do pimanu alopate pa ameta: niki paeyao Tekehali ameḷe ta:ma:ni pea hata:ta: wanda: hali yaapoma: tamba: mu alualu pitolo hata: hapeke ya:la:me. ¹² Pa ekipeke wanda:ta: halina: loke pa:ta: mea wepia haena: leekepate ameta: halita: wanda:na: loke pa:ta: kini pea ipula:me. Kutupa ala:ta: ala:ta: paeyaona: hala: ekina: teketa: Koda: hala:me.

¹³ Ikana:ma: kone hone wia:pa:peke. Wanda: homeke a:nda:ma: pa wanda:hali paeyao ameḷe hata: you aka: na dopiki pa yeni pia:ka:na:ta: kota: koto hauta: ti pa:la:pe. ¹⁴ Mo nika: kenkena: haloma: hauma: kone niki manda: meaasa:eki dupa. Haliwekima:ta: hokulupeke itiki haena: lea:ka:na:ta: kota: kotota: yaala:piki haue. ¹⁵ Pate mo wanda:na: hokulupeke itikita: ipika: au la:la: ekie. Ipika: itiki hokulupeke ekima:ta: ipika: you a:m̄baasa: ekina:yeke loa:me. ¹⁶ Koto pa:la:pate pa hali ma:nda:ma: do aloeki manuna: ape loluekema: hone wia:ka:na:ta: kota: Ima:ta: dupiki pi homeke lolueke. Nikana:ma: make mo Koda:na: siosi tapake paeyao make hau ma:nda: na handeke pa Ima: do aloeki homeke pu haloma:me.

Mo hande Tekehalina: ne nala:eki

¹⁷ Mo mana: pimanu ame do lolo polo ekina:ta: ika: pu haleme ekina: ika: pi na laalueke. Ikana:ma: yeni puluekema: mo ika: momba:la:eki manuma:ta: iki na epeaasa:pate pa hokeeki kone ipula: ekina: loa:me. ¹⁸ Ima: mandane opitoloeki

dupa. Ikana:ma: yeni puluekema: momba:la hata: kone tekilipa ta:ta: ta:ta: pea halememe laa alemeeeki opitolo hata: mandaneeeki ota: ekie hone witolome. ¹⁹ Kutupa make mo mandane tekilipa ta:ta: ta:ta: pea halemeeeki manuta: ota: hau piteleme wanda:hali peneme yaluekema: pea:peke ya:la: haue laa loa:me. ²⁰ Kutu piteleme hauma:ta: ikana:ma: homeke pa:ta: momba:la hata: mo Tekehalina: ne nala: ekita: ota: na nalememe. ²¹ Do ekina:yeke loa:me. Iki homeke homeke loma: ika: ne kone ai nolueke laa pitolo hamina: kone mo some homeke ma:nda: tea:ma: homa haena: laata: ma:nda:ma:ta: hoke ikali naa keaasa:me. ²² Ika: da pa:ta:manu pita: kone ika: ne ikali napeke na ya:la:pe. Kutupa Koda:na: siosita: Pa ekie laata: mo natehali wanda:hali make yaala:ma: homaaluekema: pitelemepe. Iki pa:ta: eki pi lonope. Kutu piteleme ekina:ta: ika: pi laanope. Dia:me ika: pi laapeke na ya:la:me.

²³ Ima: hande waloa: ekita: mo Tekehalima: I pa:ta: la kia:me dupa. Tekehali Yesuma:ta: hande timba ipiki pa:ta: a:nda: lombeeke natena:ta: hande palaowa mea mina hata: ²⁴ Koda: pa:ta: keiyae pi laata: pindi pindi pea alota: Dota: Ima: iki pa:ta: kitolo ya loke mindikie laata: I pa:ta: hone witololo hata: do hau pea:tiki pu hapa:peke leekeme. ²⁵ Koto tupa: make ne naa paeyeketa: hande kapo mea mina hata: alota: Do kapota: Koda:ma: ipika: panake pi la: uluekema: yaka wema: wiaasa:me laata: Nemeka:na:ta: I pa:ta: hone witololo hata: pu hapa:peke laa leekeme. ²⁶ Do palaowa make do kaponu: make nalo hata: Tekehali epena:yeke ipika: homeekeeki walo halimikie.

²⁷ Koto ekina: hali o wanda: epima: Tekehalina: palaowa make ipika: kapona: make hoke tupa: hata: nea:ka:na:ta: Tekehalina: we loke mindiki pa:ta: ketete pita:la:me. ²⁸ Koto ekina: wanda:hali paeyaoma: ika: piteleme hau amba:la wotu handaata: hande palaowa kapona: make napa:peke alee. ²⁹ Hali epima: hande palaowa kapona: make nalo hata: Tekehalina: loke mindiki pa:ta: hone na wiki nea:ka:na:ta: kota: koto nalo hata:ta: ipiki pa:ta: kone hoke hau wina: ala:me. ³⁰ Koto piteleme ekina: iki pa:ta: haleme wanda:hali woputa: yeni haa pitao loke damako pu pitao kutupa mandane wanda:halita: amba: homelememe. ³¹ Nika: pitoloma: haumanu amba:la talo pea bao handoma:ka:na: yoluta: Koda:ma: ka:nda: peaasa:eki niki pa:ta: na epena: lolo pia:me. ³² Koto pa:la:pate Koda:ma: nika: hao hoeyaasoma:eki handaata: ka:nda: miomono lea:ka:na:ta: kota: mo kenke wanda:hali ame|e|le apa:tao hoke yenki meaama:na:yeke pita:la:me.

³³ Kutupa ya kametitio. Iki momba:la pita: Tekehalina: ne noluekema: paeyao epena: laa yuwia pita:pa:peke. ³⁴ Kutupa ika: momba:la pita: pu hoeyaasemeeki Koda:ma: handaa iki pa:ta: eki a:nda: peaama:na: mo tea:ma: homa:la: halima:ta: ipika: da pa:ta: pita: kone ne napeke alee. Kutupa mo hande mandane pea:pekeeki manuta: | a:pa hata: tikitiki yalueke.

12

Hande Holi Sipitidima: kita:la: alemanu

¹ Ya kametitio. Ya hone pa:la: ekita: ikana:ma: mo hande Holi Sipitidima: ota: kita:la:eki manuna: hone eleke eleke na uemena: hone witolome.

² Ikita: pi na miki haemeke dina:ta: hande pi lapeke na yeke toopi tima: wepia ula: ale manuna: iki handeteke hata: hatuku ombu pu hoeyaemeke ekita: ikana:ma: hone amba: wilimime. Ikana:ma: hande pi lapeke na ya:la: ale manuna: biki yeiya: loluekema: pemekeeki loa:me.

³ Koto ekina: ikana:ma: hone uemena:yeke do alome. Hali homeke ma:nda: a:nda:ma:ta: Koda:na: Holi Sipitidima: handeteke haena: alo hata: alota: Yesuta: hoeyaena:e laa pi lapeke na ya:la:me. Kutupa ma:nda:ma: make Yesuta: ota: Tekehalie laa loluekema: mo Holi Sipitidima: na handeteke haena: kone kutupiki pi lapeke na ya:la:me.

⁴ Hande Sipitidina: kita:la: ale manuta: ta:ta: ta:ta: ya:la:pate pa mo kita:la: Sipitidita: homeke kone hala:me.

⁵ Mo Tekehalina: e pokaasoma: ekimanu make ta:ta: ta:ta: ya:la:pate pa mo ena: Tekehalita: homeke kone hala:me.

⁶ Kutupa ipika: e pokaena: loluekema:ta: mo e pokaapeke handa:la: haumanu ta:ta: ta:ta: pa:la:pate pa homeke Koda:ma: kone koto e pokaasa: haumanu paeyaota: ipika: wanda:hali paeyao pa:ta: teli peaasa:me.

⁷ Wanda:hali paeyao epeaaluekema: mo Sipitidima: niki paeyao homeke homeke pa:ta: ipika: pitaasa:eki wala:la:me.

⁸ Hande Sipitidima: hali homeke pa:ta: epeke hone wiki pi ala:eki halolo hata: mo homeke Sipitidima: kone hali ma:nda: pa:ta: make epeke handaasa:eki hala:la:me.

⁹ Do homeke Sipitidima: hali ma:nda: pa:ta: ota: hone tulaasa:eki hala:la:pate pa mo

homeke Sipitidima: kone hali ma:nda: pa:ta: mo yeni haaseme wanda:halina: yeni tandelaasa:eki hala:la:me.

¹⁰ Mo Sipitidima: hali homeke pa:ta: mo na handeke hau manuna: pea:peke wele halaata: hali ma:nda: pa:ta: make mo Koda:na: pi walaasa:eki hala:la:me. Kutupa ma:nda: pa:ta:ta: mo kita:la:eki manuta: Sipitidima: hala:la:eki o hoke temokoma: hala:la:eki tekili pea pa handena:yeke peaasa:eki hala:la:me. Hali ma:nda: pa:ta: mo ta:ta: ta:ta:piki pimanu ala:eki halaata: ma:nda: pa:ta: kutupiki pimanu opua pa la:ka:la:la: ekina: wele hala:la:me.

¹¹ Kutu pita:la: ekimanu paeyaota: hande homeke Sipitidima: kone wanda:hali homeke homeke pa:ta: ipikana:ma: ipiki hone pa:la: tupa: kone telipaaso hata: peaasa:me.

Loke homekema: kone ala:ta: ala:ta: paeyao haasa:eki

¹² Ketisota: loke homeke tupa: kiki ankemanu tuna tuna pea hala:me. Hande kiki anke lokena: tunaala: alemanu ta:ta: ta:ta: ya:la:pate loketa: homeke kone hala:me. ¹³ Koto tupa: kone niki paeyaota: Diu wanda:hali pita: Diendaili wanda:hali yaapo make ma:nda:na: e pa hameke pokaaseme wanda:hali pita: ka:la:pa: ta:pao haleme wanda:hali yaapo make niki paeyao mo homeke Sipitidima: kone bapitaisi pea homeke loke tunao haloma:me. Kutupa nikana:ma: ikali no haloma: tupa: mo homeke Sipitidi kone na:tiki pu haloma:me.

¹⁴ Loketa: homeke ale dia:me. Mandane ale-manu paeyao tuna tuna pea hala:me. ¹⁵ Kutupa

ankema: alota: Ita: kiki dia:ya:leke handaa lo-
 kena: ale dia:me laa lea:ka:na:ta: kota: pa pina:ma:
 ipikita: lokena: ota: tunao haasa: ale kone pa
 ula:me. ¹⁶ Kutupa make mo katakema: alota: Ita:
 leke dia:ya:leke handaa mo lokena: ale dia:me
 laa lea:ka:na:ta: kota: pa pina:ma: ipikita: lokena:
 ota: pa tunao hala:me. ¹⁷ Mo loke homeketa: pa
 leke homeke kone haya:ka:na:ta: kota: mo pimanu
 ekipa opiliepe. Kutupa mo loketa: katake homeke
 kone haya:ka:na:ta: kota: mo ala:ta: ala:ta:na: to-
 topo pa:la: ekimanu ekipa milia:pe. ¹⁸ Loketa:
 koto tupa: dia:me. Pa ekipeke Koda:ma: ipika:
 hone witolo tupa: kone mo ta:ta: ta:ta: piki ale
 manuta: mo loke pa:ta: ota: tuna tuna peayekeme.
¹⁹ Loketa: pa homeke ale kone haya:ka:na:ta: kota:
 mo ka:la: alemanu dia:yeke handaata: ota: loke
 hapeke na ya:la:me. ²⁰ Koto tupa: dia:pate pa mo
 tuna tuna peala: alemanu paeyao kone apa:taota:
 kota: homeke loke kone hala:me.

²¹ Koto ekina: lekema: mo kiki pa:ta:ta: Ita: neke
 yaapo haluekema: hone na wiki ya kone halo
 ekita: a:pa:la:me la:la: pita: ota: lapeke na ya:la:me.
 Koto tupa: kone youma: mo anke pa:ta:ta: Ita:
 neke yaapo haluekema: hone na wiki ya kone
 halo ekita: a:pa:la:me la:la: pita: ota: lapeke na
 ya:la:me. ²² Dia:me. Kutupiki hau pea:peke na
 ya:la:pate pa mo lokena: tunaala: honkopu na
 hake ale manuta: dia:ya:ka:na:ta: kota: nika: loke
 manuta: epeke tupa: na haloma:me. ²³ Kutupa lo-
 kena: tunaala: mandane ale manuta: pa ale manue
 aloma:pate pa koto alemanu kone pa epeke tupa:
 handeteke haloma:me. Kutupa lokena: tunaala:
 mandane au na la:la: alemanu pa:ta:ta: hone wopu

wia kesema: handeteke haloma:me. ²⁴ Pate mandane au la:la: ale manuta: handeteke haluekema: hone wopu na u haloma:me. Koda:ma:ta: mo lokena: mandane alemanu tunaaso hata:ta: mo pa ale manuta: ipikana:ma: ota: ana:na: haena: laa pa:la:me. ²⁵ Koto pa:la: ekina: mo hande loketa: pa yoka yoka pea na hake mo hande tunaala: alemanu paeyaoma:ta: ika: kone handeteke ha alualu puemena:yeke pa:la:me. ²⁶ Koto ekina: mo lokena: tunaala: ale homekema: tanda mia:ka:na:ta: kota: mo tunaala: mandane alemanu paeyaoma: make mandakena: tandama: homilimikie. Kutupa ma:nda:ma: mo lokena: tunaala: ale homeke a:nda:na: biki yeiya: lea:ka:na:ta: kota: mo lokena: tunaala: mandane alemanu paeyaoma:ta: mandakena: ta:na:ma: homilimikie.

²⁷ Koto ekina: iki paeyaota: Ketisona: loke kone hata: hande tunaala: alemanu homeke homeke lo halememe. ²⁸ Kutupa Koda:ma:ta: mo siosina: mea haena: la:la: wanda:hali dupa. Titina: amba:lata: aposolo haliwekie. Koto hoki naneta: Koda:na: pi la: mea halo haleme tapakee. Koto hoki naneta: mo Koda:na: pimanu epeke walo haleme tapake mea haena: la:la:me. Koto hoki naneta: mo na handeke haumanu puluekema: wele peaaseme haliweki make pa ika: hoki naneta: yeni tandelaaseme haliweki make mo tamba: mineleme haliweki make mandane mandane e pokaena: handeteke haleme haliweki make pi ta:ta: ta:ta: aleme haliweki make Koda:ma: paeyao mea haena: la:la:me. ²⁹ Paeyaota: aposolo haliweki haloma:pe. O paeyaota: pi la: mea halo haloma: haliweki haloma:pe. Paeyaota: pi wala:la: haliweki haloma:pe. Paeyaoma:ta: na handeke

wele peaasoma: haliweki haloma:pe. Koto tupa: dia:me. ³⁰ Paeyaoma:ta: yeni tandelaasoma: haliweki haloma:pe. Paeyaoma:ta: mo ta:ta: ta:ta:piki pi aloma:pe. O paeyaoma:ta: mo pimanu la:ka:loloma: haliweki haloma:pe. ³¹ Koto ekina:ta: ikana:ma: mo Koda:na: ota: tumiki pa kita:la: ekimanu muluekema: hone wotu u hapa:peke.

Kotoeki pea:pa:peke laa loa:pate pa hau ma:nda:ta: ota: titina: epekeeki kone iki pa:ta: walo pulu pa:la:me.

13

Pukima: homa:la:eki

¹ Da ta:ta: ta:ta: pimanu make mo enisolo titina: pi make alo hali hata:ta: pukima: homa:la: hau na pitolo hata: la:tiki pu haowa:ka:na:ta: kota: yaka pi aloeki manuta: mo beto pa lita:la: ekima: handekeeki o pa ti ka:ka:pa: ka:ka:pa: laasa: ekima: handekeeki kone alome. ² Ima:ta: mo Koda:na: pi la: mea hala:la: hauta: wotu handolo hata: pa mo Koda:ma: a:mbao ula: ekimanu make handa: witolo hata: mo hau paeyaona: pea:peke ekimanu make handaata: kutupa ya Koda: pa:ta: hone tulaaso ekima:ta: mo potemanu kone pendilaapeke ya:la: hali hata: kone pa pukima: homa:la: hau na piki haowa:ka:na:ta: kota: Ita: pa alema: handeke hali halueke. ³ Yaka wia halo alemanu paeyao ma:nda: ma:nda: pa:ta: hale hale pea make kutupa ya loke kone mo ti ulekema: yankena: haloa:ka:na:ta: kota: pukima: homa:la: hau na piki pua:ka:na:ta: kota: koto haumanu pitolo ekima: I na epeaasa:me.

4 Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: kima: na homeke pa wotu handeteke hata: make paeyao pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: pa tamba: mu halieke. Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: wamili na piki ipika: hakoko na liki handaena: hau na pilieke. 5 Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: mo wanda:hali ka:nda: peaasa: popeke na piki haumanu na pu make I homekee laa hone na wiki pa mo ka:la:ta: pita:la: hau make na pilieke. Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: mo wanda:hali manuma: ipiki pa:ta: hoke hau peleme ekimanu yata: puluekema: hone na u halieke. 6 Ipikita: hoke hau-manu pita:la: ekina: ta:na:ma: na homiliepate pa mo ota: haumanu pita:la: ekina: ta:na:ma: homilieke. 7 Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: soka:la:ma: na homilieke. Dia:me. Ipika: hone tulao hao haasa:eki make hone ti lao haasa:eki make kutupa ipika: kima: na homeke Koda: pa:ta: yu wia haasa:eki make kutupiki haumanu pea:tiki pu haluekema:ta: ana:na: honkopu hao halieke.

8 Pukima: homa:la: hauta: ota: na paelieke. Mo wanda:hali pa:ta: Koda:na: pi la: mea hala:la: hauta: wetepena: paelieke. Kutupa da ta:ta: ta:ta: pi ala:eki make wetepena:ta: paelieke. Kutupa mo pita:la:eki manuna: handa:la: hau make wetepena: paelieke. 9 Do ekina: yeke loa:me. Mo pita:la:eki manuna: handoloma:eki make Koda:na: pi la: mea haloloma:eki make ameta: hosikima: pitoloma:pate 10 pa wetepe hande ana: pulu pa:la: ota: hau tieke epea:ka:na:ta: kota: ame do hosikima: pitoloma: ekita: paelieke.

11 Ita: wekisiki haowa: dina:ta: yaka pi loa:

ekimanu make puki yoka mea pomua: ekimanu make yaka hone ua: ekimanu make wekima: pita:la:eki kone pua:pate ameta: hali hata: hande wekima: pita:la: hau manuta: amba: mina:pa:laowa:me. ¹² Nikana:ma: ame do hata: handoloma:eki manuta: pa mo ankupiki suata:na: pa:ta: handeke nono pitoloma:me. Kutu pitoloma:pate wetepe nina:ta: ota: leke popeleke wopu handa: alualu pulumeke. Ameta: hosikima: handolopate wetepe nina:ta: Koda:ma: I wopu handa:la: tupa: kone Ima: make hau paeyao ota: handulueke. ¹³ Kutu pulu pa:la: natemanu epena: yu wia hata: ame do hande hau tepota: pa pu hapeke ya:la:me. Dupa. Hone tulaasa:eki make ta:na:ma: homa Koda: pa:ta: handeteke hala:eki make pukima: homa:la:eki make do hau tepota: pa pu hapeke ya:la:pate ota: titina: tumiki hau homeketa: pukima: homa:la:ekie.

14

Mo Holi Sipitidima: kita:la: ale manuna: mandane pimanu

¹ Koto ekina: pukima: homa:la: hau puluekema: honkopu hao hapa:peke. Kutupa mo Holi Sipitidima: kita:la: ekimanu muluekema: hone wotu wia:peke ya:la:pate hande pa mo kita:la:eki homeke ma:nda:ta: Koda:na: pi la: mea haloemena: muluekema: hone amba:la wia:pa:peke. ² Mo da ta:ta:na: pi ala: halima:ta: haliweki pa:ta: na ala:pate pa Koda: pa:ta: kone ala:me. Ma:nda:ma: ipika: pi na opita:la: ekina: yeke loa:me. Hande Sipitidina: welema: peaaso haena: ala:pate mo

a:mbao ula: pimanu ala:me. ³ Kutu pa:la:pate Koda:na: pi la: mea hala:la: halima:ta: haliweki pa:ta: la hala:la:me. Kutupa ipikana:ma: pi la: mea halea:ka:na:ta: kota: mo wanda:hali tamba: mina:la: pi make ika: puki epeaasa: pi make epekeeki pina: sutiaasa: pi make ala:me. ⁴ Hande ta:ta: ta:ta: piki pi ala: halima:ta: ipiki kone tamba: mina:la:pate hande Koda:na: pi la: mea hala:la: halima:ta: siosi wanda:hali paeyao tamba: mina:la:me.

⁵ Iki paeyaoma: ta:ta: ta:ta: piki pi ala:eki pimika:na:ta: ta:na:ma: homolo polopate iki paeyaoma: Koda:na: pi la: mea hala:la:eki pimika:na:ta: kota: ta:na:ma: wopu homulueke. Hali ma:nda:ma: iki ameḷe mo da ta:ta: ta:ta: piki pi lea:ka:na:ta: kota: koto pima:ta: mo siosi wanda:hali tamba: mina: lena: pa hali ma:nda:ma: mo somena: pi na la:ka:lea:ka:na:ta: kota: koto someta: mo siosi epeaasa: hali na haliepate pa mo Koda:na: pi la: mea hala:la: halima: pita:la: ekita: mo tamba: mina:la: hau tieke yelieke. ⁶ Koto ekina: kametitio. Ita: iki pa:ta: a:pa mo da ta:ta: ta:ta: piki pimanu kone loa:ka:na:ta: ikita: ekipa tamba: muluepe. Dia:me. Iki na tamba: mulueke. Koda:ma: I pa:ta: la kita:la:eki ma:nda: make handoloeki mandane ekimanu make iki pa:ta: Koda:na: pi la: mea kulu poloeki ma:nda: make pi walo poloeki ma:nda: make kutupiki pimanu laa iki pa:ta: loa:ka:na:ta: ana: pilieke.

⁷ Hande tuli kanake soke yaapota: pa ale yaapo ya:la:pate epeke tupa: na lia:ka:na:ta: e ala: ekita: wotu na opulumeke. ⁸ Kutupa hande bukanake lita:la: halima: anekema: na lia:ka:na:ta: kota: mo

haliweki a:nda: puluekema: epi amedama: tikitiki yao halimipe. ⁹ Koto tupa: kone ikana:ma: make mo da ta:ta: ta:ta: pimanu alo hata: Koda:na: pi walemeka:na:ta: kota: ma:nda:ma: koto pi na opitolo hata: teketa: ekipa handa: wiliupe. Ika: aleme pita: pa alupilieke. ¹⁰ Do kenke paeyao pa:ta: da ta:ta: ta:ta: piki pimanu alemepate koto pi paeyao homeke ma:nda:ta: pa hameke na alememe. Pi paeyaota: teke ula:me. ¹¹ Kutu pa:la:pate hande pi ala: halina: pita: Ima: na opua:ka:na:ta: kota: Ima: ipikita: da ma:nda: nane hao a:pa hala: halie hone ulueke. Kutupa ipikana:ma: make Ita: da ma:nda: nane hao a:pa halo halie hone wilieke. ¹² Koto ekina: ikana:ma: mo Sipitidima: kita:la: eki-manu muluekema: hone wopu peleme ekina:yeke kota: mo hande siosi wanda:hali daena: lapeke ekimanu ota: titina: epeke tupa: mea puluekema: honkopu hao hapa:peke.

¹³ Koto ekina: mo da ta:ta: ta:ta: pi lapeke ya:la: somema:ta: mo Sipitidima: kita:la: pi la:ka:lapeke ya:la: hau make muluekema: yeni pea:peke ya:la:me. ¹⁴ Do ekina:yeke loa:me. Ima: mo da ta:ta: piki pima: yeni pua:ka:na:ta: kota: yaka temokoma: kone yeni pitolopate yaka honema: na pitolome. ¹⁵ Koto ekina: Ima:ta: eki haumanu pulua:pe. Yaka temokoma: yeni pulu polopate pa yaka honema: make yeni pulueke. Emelita: yaka temokoma: lolo polopate pa yaka honema: make lolueke. ¹⁶ Neketa: pa naka: temoko homekema: da ta:ta: piki pima: Koda: pa:ta: keiyae pi laa yeni pika:na:ta: kota: mo iki ameḷe pila: hali ma:nda:ma: hande da ta:ta: piki pi ale ekita: na opiki hata:ta: Koda: pa:ta: Aowe. Kutu pina:e laa ekipa opua

lena:pe. ¹⁷ Neketa: Koda: pa:ta: keiyae pi alepateta: mo halita: na tamba: mineleme.

¹⁸ Do hande da ta:ta: ta:ta: pi ala: hauta: Ima: alo ekima:ta: iki paeyao ankulao halo ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi alome. ¹⁹ Pate hande siosi wanda:hali mombeleme ekina: hata: mo wanda:hali pa:ta: pi waluekema: mo iki opua:peke ya:la: pi doka:tiki yunki hata:manu homeke loluekema: waleke wia:ka:na:ta: kota: mo da ta:ta: ta:ta: pima: ota: hokulupeke ¹⁰ daoseni pimanu waluekema: hone na wiki kiaalueke.

²⁰ Kametitio. Ikana:ma: wekisunuma: witeleme hone leke wia na hapa:peke. Hoke hau pita:la: ekina:ta: wekisunu leke hapeke ya:la:pate pa ika: hone witeleme ekina:ta: keileke wanda:hali hata: witeleme hone leke wia:pa:peke. ²¹ Mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki ma:nda:ta: dupa

Tekehalima: alota: Ima: mo mandane da ma:nda: pi leke haliwekima: aleme ekima: make mo da ma:nda: nane hao epeleme wanda:hali pa:ta: yama: do wanda:hali pa:ta: pi loluepate pa kutupiki hau kone pua:ka:na:ta: yaka pi pa na opilimikie

laa wape pa:la:me. ²² Koto ekina: mo Sipitidima: kita:la: da ta:ta: ta:ta: pi ala: ekita: mo pi mineleme wanda:halina:eki dia:me. Pate Koda:ma: mo pi na miki wanda:hali patehau pina: ka:la:me. Kutu pa:la:pate hande Koda:na: pi la: mea hala:la: ekita: kota: Koda:ma: tombo ula: ekita: pi na miki wanda:halima: opina:yeke na kiki pi mineleme wanda:halima: opina:yeke ka:la:me.

²³ Koto ekina: mo siosi wanda:hali paeyaoma: mombela pita: paeyaoma: da ta:ta: ta:ta: pimanu lemeka:na:ta: kota: mandane pa a:pa haleme

wanda:hali o pi na miki wanda:hali make honda:
 pamba mo pi manuta: opitolo hata: ikana:ma:
 Do wanda:halita: keaaso alememe laa lelimikie.
²⁴ Koto lolo pelemepate mo siosi wanda:hali
 paeyaoma: Koda:na: pi la: mea halelemeeki
 pimika:na:ta: kota: pa a:pa pila: hali ma:nda:ma:
 o pi na miki hali ma:nda:ma: honda: pamba
 pita: kutupiki pi opitolo hata: ipika: hoke hau
 pa:la: ekina: hone wilieke. Kutupa mo la: mea
 hala:la: pi opitolo hata: ipika: hala: ekita: epekeeki
 make hokeeki make hone wilieke. ²⁵ Koto ekina:
 ipika: a:mbao ula: honemanu peneme yaeyeke
 handaata: ipikana:ma: panda:puniao Koda: pa:ta:
 yeni pitolo hata: Ota: alememe. Koda:ta: iki amele
 do pa:ta: hala:me laa lelieke.

*Siosi mombelemeeki pa:ta: tiki tiki yao pulu
 pea:pekeeki*

²⁶ Ya kametitio. Eki haumanu pea:peke ya:la:pe.
 Koda: pa:ta: yeni puluekema: mombelemeke:na:ta:
 kota: hali homekema: emeli lelieke. Kutupa hali
 ma:nda:ma: pi walelieke. Kutupa hali ma:nda:ma:
 Koda:ma: ipiki pa:ta: la hala:la:eki iki pa:ta: la
 kilieke. Kutupa hali ma:nda:ma: da ta:ta: ta:ta: pi
 laa leliepate hali ma:nda:ma: koto ala: pi lekelieke.
 Kutu pea:peke ya:la:pate mo hau paeyaoma: mo
 siosi wanda:hali epeaaluekema: pimika:na:ta:
 epelieke. ²⁷ Mandane haliwekima: da ta:ta:
 ta:ta: pi loluekema: hone pimika:na:ta: kota:
 hali yaapo tepoma: homeke lemeka:na:ta: ana:
 pilieke. Ikana:ma: mandake dina: na lelimikie.
 Kutupa ika: aleme pita: ma:nda:ma: la:ka:lana:
 ota: lapeke ya:la:me. ²⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate
 mo pi la:ka:la:la: hali na haya:ka:na:ta: kota: mo

momba:la pila: pa:ta: ma:nda:ma: da ta:ta: ta:ta: piki pima: pi ma:nda: na lelieke. Ipikana:ma: ipika: honema: kone Koda: pa:ta: homeke pi lelieke. ²⁹ Koda:ma: hala:la:eki mineleme hali yaapo tepoma:ta: ika: mineleme pimanu iki pa:ta: la kia:peke ya:la:me. Kutupa opiteleme wanda:halima: ika: alemeeke opua honema: mo ota:eki weilimikie. ³⁰ Kutupa mo momba:la pila: tukiki pa:ta: pila: hali homekema: Koda:ma: mo la hala:la: pi ma:nda: ipiki pa:ta: ai koto kone halea:ka:na:ta: kota: mo hande tia o pi wala:la: halima: lo naena: loa:me. ³¹ Siosi wanda:halima: opua minolo hata: hone wopu wia honkopu hao haena:yeke iki paeyaoma: ta:ta: ta:ta: lo Koda:ma: la kita:la: pimanu wanda:hali pa:ta: wala:peke ya:la:me. ³² Koda:na: pi la: mea haleleme haliwekima:ta: koto iki pa:ta: ka:la: hauta: pa ika: temokomanu handeteke hamena:e laa hone wia:peke ya:la:me. ³³ Do ekina:yeke loa:me. Nikita: meimei liao na hake pa yopu sembepelao hamonoyeke Koda:ma: niki wi la:la:me.

Mo hande siosi wanda:hali mombolo hata: pu haleme tupa: ³⁴ wanda:wekima:ta: pi pi na leke pa pita:peke ya:la:me. Hande Lo Pi manuma: wala:la: tupa: wanda:wekima:ta: pi wala:peke na ya:la: ekina: ikita: homu pea hao hapa:peke. ³⁵ Wanda:wekima: pi wala:la: ekina: pa lota: puluekema: hone pia:ka:na:ta: kota: ika: da pa:ta: pita: kone ika: halikititi pa:ta: lota: pea:peke aleo. Siosi wanda:hali paeyao momba:la pitina: wanda:ma: pi wala:la: ekita: ti na pilieke.

³⁶ Kutaata: Koda:na: pita: iki pa:ta: kini pea opolo epeekepe o iki pa:ta: homeke a:pa:la:pe. ³⁷ Hali

ma:nda:ma:ta: Ita: Koda:na: pi walolo hali hata: mo
 Holi Sipitidima: kita:la:eki ma:nda: make amba:
 molome hone wia:ka:na:ta: kota: koto somema:ta:
 do Ima: iki pa:ta: wape polo ekita: mo Tekehal-
 ima: dupa:pe laa la:la: ekie laa hone wina: loa:me.

³⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate koto some epima:
 do alo ekimanu na opia:ka:na:ta: kota: ikana:ma:
 make mo halina: pi na opua:pa:peke.

³⁹ Koto ekina: ya kametitio. Ikana:ma: ota:
 Koda:na: pi waluekema: honkopu hao hata: kone
 pa mo da ta:ta: ta:ta: pimanu ala: ekita: ikana:ma:
 sa:sa: na pea:pa:peke. ⁴⁰ Kutupa ika: pitele-
 meeki paeyaota: tiki tiki yao hata: epeke tupa:
 pea:pa:peke.

15

Yesu paa tiaeyekeeki

¹ Ya kametitio. Ame Ima: iki pa:ta: waloa: Pi
 Seliapota: ika: hone u tiaaluekema: alome. Koto
 pima:ta: ikana:ma: meata: hone tulao honkopu
 hao hamina: iki mea da:taala:me. ² Hande Pi
 Seliapota: mo Ima: iki pa:ta: waloa: pi kone
 loa:me. Ikana:ma: honkopu hao wopu miniki
 haemeka:na:ta: kota: koto pima: iki homaapa:na:
 pa:ta:la: milieke. Kota: a:nda: dia:ya:ka:na:ta: pi pa
 hameke opimika:ta:me.

³ Mo hande pi teke tieketa: Ima: mua: pi kone
 iki pa:ta: la kua: ekita: dupae. Ketisota: nika: hoke
 hauna: homeekeme. Koto mo Baibolo bukana:
 wape pa:la: tupa: loa:me. ⁴ Kutupa ipiki toko
 toopi ka:ka:na: pa:ta: lapa: pimikipate hoto tepona:
 Koda:ma: ipikita: paa mea tiaeyekeme. Kutu pieke
 ekimanu make mo Baibolo bukana: wape pa:la:

tupa: piekeme. ⁵ Kutupa ipikana:ma: Pida pa:ta: pua ipika: loke peneme yao walaata: mo hande 12 aposolo haliweki pa:ta: make pua waleekeme. ⁶ Kutupa wetepena: mo mandake pa:ta: momba:la haleme nika: kametiti 500manu pa:ta: ipiki pua waleekeme. Mo hande haliwekita: mandane ekita: homemekepate mandane haliweki woputa: pa hao halememe. ⁷ Kutupa koto hoki naneta: ipikita: Dia:mesi pa:ta: pua walaata: mo aposolo haliweki paeyao pa:ta: make paa pua waleekeme.

⁸ Ota: wetepe naneta: ipikita: I pa:ta: kone a:pa walea:me. Ita: hande mu hoeyaasa: weki leke hano kone a:pa walea:me. ⁹ Mo aposolo haliweki ameḷe hata: Ita: ota: hosiki halisiki halome. Koto biki muluekema: epeke hali na haowa:me. Ima:ta: Koda:na: siosi wanda:hali pa:ta: tanda tieke haloa: ekina: loa:me. ¹⁰ Kutu pua:pate ame pa I do halo ekita: Koda:ma: ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekima: peaala:me. Kutupa koto ipikana:ma: I pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekima:ta: wele na piki paekie laa pi lapeke na ya:la:me. Dia:me. Ima:ta: honkopu hao ipika: e pokaaso hata: mo hande aposolo haliweki paeyao kone wetepeaowa:me. Kutu pua:pate Ima: ya kone na pua:me. Koda:na: pa a:ta:ma: homa:la: ekima: I pa:ta: pita: peaeya:me. ¹¹ Koto ekina: Ima: pua:ekipe o mo aposolo haliwekima: pimiekipe pa mata:la:pate do walolo ekita: niki paeyaoma: waloloma: ekita: homeke kone kutupa ikana:ma: opuata: hone tulaalememe.

Niki paa tiaalo poloma:eki

¹² Koto ekina: Ketisota: homeekepate Koda:ma: paa mea tiaeyekeeki walo haloma: ekina: iki pa:ta: haleme mandane haliwekima:ta: Mo amba: homemeke wanda:halita: paa mea tiaapeke na ya:la:me la aleme ekita: ekipeke alemepe. ¹³ Koto aleme ekita: ota: pi lemeka:na: yoluta: Koda:ma: make Ketiso na mea tiaalo pia:me. ¹⁴ Kutupa make Ketisota: na mea tiaeya:ka:na: yoluta: nikana:ma: pi ma:nda: wala:peke na yolo pia:me. Kutupa ikana:ma: make ma:nda: pa:ta: hone tulaapeke na yolo pia:me. ¹⁵ Kutupa niki make Koda:ma: Ketiso paa mea tiaeyekeeki walomeke handaata: yayapiki pi aloma: haliweki halo puma:me. Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: homemeke wanda:hali paa na mea tiaeya:ka:na:ta: kota: Ketiso make na mea tiaalo pia:me. ¹⁶ Amba: homemeke wanda:halita: Koda:ma: paa na mea tiaeya:ka:na:ta: kota: Ketiso make Koda:ma: paa na mea tiaalo pia:me. ¹⁷ Kutupa Ketiso paa na mea tiaeya:ka:na: yoluta: ika: hone tulaaleme ekita: pa aleme handolo pia:me. Kutupa ika: hoke haumanu make paa ulu pia:me. ¹⁸ Kutupa Ketiso pa:ta: hone tulao hao homemeke wanda:hali make ota: alu pulu pimime. ¹⁹ Nika: Ketiso pa:ta: hone tulao hata: handeteke haloma: ekita: do kenkena: haloma:eki homeke yoluta: kota: mo a:ta:ma: homeleme wanda:halima:ta: niki pa:ta: amba:la a:ta:ma: homa:peke aleo.

²⁰ Kutu pulu pia:pate kotoeki dia:me. Ota:eki dupae. Ketisota: homeekepate Koda:ma: paa mea tiaeyekeme. Puki napeke ne tupa: Ketisota: amba: titina: mea tiaeyeke halie. ²¹ Homa:la: ekita: hali homeke pa:ta: epeeke tupa: kota:

homa paa tiaalo poloma:eki make hali homeke pa:ta: epeekeme. ²² Kota: mo A:da:ma:na: tapake wanda:hali paeyaota: homeleme tupa: pa mo Ketisona: tapake wanda:halita: Koda:ma: paa mea tiaalieke. ²³ Kutu piliepate pa Koda:ma: lelie natena: kone paa tiaalieke. Dupae. Hande puki napeke ne tupa: Ketiso titina:e. Kutupa wetepena: mo Ketisona: ipilie natena:ta: ipika: wanda:hali mea tiaalieke. ²⁴ Kutu pilie dina:ta: mo paeyaalo pa:la:eki pilieke. Ketisoma:ta: mo handeteke haleme haliweki paeyaoma: piteleme ekimanu make mo you haliweki paeyaoma: piteleme ekimanu make wele piteleme ekimanu paeyao make ipikana:ma: paeyao bepolaota: hande Kilu Tumbua Hala: ekita: ipika: Ateke Koda: pa:ta: mea halieke. ²⁵ Do ekina:yeke loa:me. Ipika: a:nda: tunkuliki haliweki paeyao kone ana:na: lu tombua haluekema:ta: Ketisota: ota: you hali hapeke ya:la:me. ²⁶ Kutupata: ipika: a:nda: tunkuliki alemanu lu paeyaaso hata:ta: mo ota: homa:la:eki kone ipikana:ma: bepolaaso hata: paeyaalieke. ²⁷ Kota: mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa. Ala:ta: ala:ta: paeyao ipika: anke oto pa:ta: Koda:ma: mea wiaala:me laa wape pa:la:me. Do Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisona: anke oto pa:ta: mea wiaala:me la:la: ekita: pa Koda: kone Ketisona: anke oto pa:ta: wiala: ekina: na la:la:me hone witoloma:me. ²⁸ Dia:me. Ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisoma: kilu tombua hata:ta: ipikana:ma: kone Eiyeye hata: mo ipika: anke oto pa:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao mea wiaeyeke Koda: pa:ta: ipiki kone oto pa:ta: halieke. Kutu pia:ka:na:ta: kota: Koda:ma:ta: ota: paeyao

tapao manda hata: ota: kilu tombuao halieke.

²⁹ Pate Paa na tiaalumekee lemeka:na:ta: kota: mandane wanda:halima:ta: mo amba: homemeke wanda:hali pa:ta: hone witolo hata: bapitaisi piteleme hauta: eki puluekema: koto hau pitelemepe. Amba: homemeke wanda:hali paa mea tiaapeke na ya:ka:na:ta: kota: mo wanda:halima:ta: amba: homemeke wanda:hali pa:ta: hone witolo hata: ekipeke bapitaisi hau pitelemepe. ³⁰ Kutupa niki make pa ekipeke

nika: loke ota: hoeyaalo pa:la: alemanu pa:ta: hao haloma:pe. ³¹ Ya kametitio. Homa:la: ekita: nate paeyao I pa:ta: a:pa:peke ya:la:me. Dota: pa yapa:piki pi alope. Dia:me. Nika: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: ta:ma:ni pea haloma: ekina: Ima: ika: pi laaso hata: pitolo tupa: do alo pi make ota:ekie alome. ³² Ima: do Epesese da pa:ta: hata: mandane sayalemanu pa:ta: a:nda: piki nono pua: ekima:ta: kota: koto pua: ekima:ta: I ekipa tamba: miliepe. Pate amba: homemeke wanda:hali paa mea tiaapeke na yea:ka:na:ta: kota: mo

Belia tuneke homolo poloma: ekina:ta: kota: ame ne ikali naa keamana: pipe laa lo haleme ekina: niki make lapeke ya:la:me.

³³ Makeaasa:eki na opua:pa:peke. Hoke wanda:hali ame^{le} pomuma:ka:na:ta: kota: nika: epeke hau pitoloma:eki hoeyaapeke ya:la:me. ³⁴ Ika: hoke hau piteleme ekimanu mina:pa:lao ika: hone tiki tiki yao epeke tupa: paa hapa:peke. Iki pa:ta: haleme mandane wanda:hali manuma:ta: Koda:na: hau na handelememe. Do alo ekina:ta: yaala:ma: homaamina: alome.

Nika: paa tiaalo poloma: loke

³⁵ Hali ma:nda:ma: dupa lota: pilieke. Homa:la: wanda:halina: paa mea tiaake hauta: ekipape o pa ekipiki loke halimipe laa lota: pilieke. ³⁶ Neketa: hone na wiki someo. Wae ale homeke kenkena: pa nokepea:ka:na:ta: kota: aeyeke homaata: paa opilieke. ³⁷ Kutupa kenkena: noka:pele aleta: pa wae alesiki noka:pilipikie. Palaowa wae alesiki o wae alesiki ma:nda:pe mata:la:pate hande opolo pa:la: ekita: na noka:peleme. ³⁸ Hande wae ale sikita: opolo pa:la: ekita: Koda:ma: ipika: hone pa:la: ekina: peaasa:me. Mo wae ale ta:ta: ta:ta: pikieki manuna: opolo pa:la:eki make ta:ta: ta:ta: peaasa:me.

³⁹ Kutupa do kenkena: da:ta hala:eki manuna: loke mindikita: homeke tupa: dia:me. Wanda:halina:eki ta:ta: pa:la:me. Kutupa ma:na: yeti ba ta:peli manuna:eki ta:ta: ta:ta: pa:la:me.

⁴⁰ Kutupa ya nane alemanu make kenke nane alemanu make halememe. Oli ya nane ale manuna: seliapo piki au la:la: ekimanu ta:ta: pa:la:me. Kutupa kenke nane ale manuna: seliapo piki au la:la: ekimanu make ta:ta: pa:la:me. ⁴¹ Oli nateta: ipika: au la:la:eki ta:ta: pa:la:me. Kutupa oli sumba:na:eki make oli hambulanka: manuna:eki make ta:ta: pa:la:me. Kutupa make oli hambulanka: manuna: au lelemeeki make ta:ta: ta:ta: pa:la:me.

⁴² Kutupa mo hande homemeke wanda:hali paa mea tiaeya:ka:na:ta: kota: koto tupa: kone halumeke. Hali toko hoitolo haena: homa:la: ale ula:me. Paa mea tiaeya:ka:na:ta: homa:peke na ya:la:eki halieke. ⁴³ Hoitolo haena:ta: pa hoke alema: handaata: honkopu na hao wita:la:pate

kone paa mea tiaeya:ka:na:ta: epekeeki hata: honkopu hao halieke. ⁴⁴ Hoitolo haena:ta: kenke loke homeke ya:la:pate paa mea tiaeya:ka:na:ta: pa epeke temokona:eki halieke. Do kenkena: loke mindiki hala: tupa: kota: pa mo epeke epeke temokona:eki make ota: halieke. ⁴⁵ Mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa. Amba: titina: hali A:da:ma:ta: wepia da:ta haena: leeke halie wape pa:la:pate pa mo wetepe nane A:da:ma:ta: mo deto haena: la:la: Temokoe. ⁴⁶ Epeke temokona:eki amba:la haena: la:la: eki dia:me. Do kenke loke amba:la haena: laata: mo epeke temokona: ekita: wetepena:e. ⁴⁷ Titina: A:da:ma:ta: kenke dokoloma: wepia haena: leeke halie. Namba 2 A:da:ma:ta: hepeni nane hao epeeke halie. ⁴⁸ Do kenkena: wanda:halita: hande kenkena: wepia haena: leeke halima: handelememe. Kutupa mo hepeni nane halo peleme wanda:halita: hande hepeni nane hao epeeke halima: handoloma:me. ⁴⁹ Ameta: nikana:ma: hande kenkema: wepia haena: leeke halima: handoloma: tupa: kota: wetepena: mo hepeni nane hao epeeke halima: handulumeke.

⁵⁰ Kametitio. Do ekina: alome. Loke mindiki wema: wa:pa:la: ekita: Koda:na: Kilu Tombuao Hala:eki pa:ta: pua hapeke na ya:la:me. Kutupa homa:peke ya:la: ekita: deto hala:eki mea:peke na ya:la:me.

⁵¹ Do la kitoloma: a:mbaasa: pita: opua:pe. Niki paeyao ota: na homolo poloma:pate pa mo paeyaaso haena: la:la: ekina: bu kanake litolo haya:ka:na:ta: kota: ⁵² nikita: leke handu handu pita:la: tupa: kuta kone wonu pila halumeke.

Hande bu kanake lia:ka:na:ta: kota: homemeke wanda:halita: mea tiao paa na homolo peleme wanda:hali halimikie. Kutupa niki paeyao wonu pila halumeke. ⁵³ Do alu pea:peke loketa: topo pitolo hata: pa mo hao hala: ekima: yamilieke. Kutupa do homo hala: ekita: topo pitolo hata: pa mo deto hala: ekima: yamilieke. ⁵⁴ Koto ekina: mo alu pea:peke ekita: pa mo hao hala: ekima: yamia:ka:na:ta: kutupa mo homo hala: ekita: pa mo deto hala: ekima: yamia:ka:na:ta: kota: hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: ota: yaalieke. Dupa.

Homo hala: ekita: ota: hoeya: la:pa pa:la:me. Koda:na: bepolaasa: ekita: ota: bepola:pa pa:la:me.

⁵⁵ Homa:la:ekio. Naka: wanda:hali pa homao bepolaalo pa:la: ekita: handope.

Homa:la:ekio. Naka: tanda peao homaaluekema: wele peaasa: ekita: handope

laa wape pa:la:me. ⁵⁶ Homa:la: ekima:ta: ipika: tanda peao homaaluekema: wele peaasa: ekita: hoke hau pita:la:eki pa:ta: yama: mu hala:me. Kutupa hoke hau pita:la: ekima:ta: ipika: wele peaasa: ekita: mo hande Lo Pimanu pa:ta: yama: mu hala:me. ⁵⁷ Kutu pita:la:pate nikana:ma: Koda: pa:ta: keiyae pi lomana:e. Ipikana:ma: mo Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: yama: mo tombuaio bepolaeyekeeki niki pa:ta: ku hala:me.

⁵⁸ Koto ekina: ota: ya kametonuo. Daḡla hata: taka:lao hapa:peke. Tekehalina: e pokaaseme ekita: nate wotu pokaatiki pu hapa:peke. Pa ekipeke mo Tekehalina: e pokaaseme ekita: ota:

homekesiki kone na alupea:peke ya:leke handa loa:me.

16

Ketiso tapakemanu tamba: mina:la: mani

¹ Ikana:ma: mo mandane Diutuseleme haleme Koda:na: wanda:hali tamba: muluekema: mani amu pulu peleme ekita: Ima: mo Ka:leisia kenke nane haleme siosimanu pa:ta: Dupa:pe laa loa: tupa: ikana:ma: make pea:pa:peke. ² Sande paeyaona: iki paeyaona: homeke homeke lo amba: pulana: melemeeki dimina handaata: ana:na: putupa pa mandaneeki ika: da pa:ta: wia:tiki pu hapa:peke. Koto ekina: wetepena: I epoa:ka:na:ta: ikana:ma: mani weiyaama:na: yeke loa:me. ³ I opolo epoa:ka:na:ta: mo ikana:ma: tiki tiki yao wimi manita: mo talopu mea haena: leleme haliwekima:ta: Diutuseleme nane mea puaena:yeke Ima: pasemanu wape pea halaata: tapaalueke. ⁴ I make polueke hone ua:ka:na:ta: kota: niki mandakena: polumeke.

Poloma: wetepena: pulu piekeeki

⁵ Ima: Ma:sedonia nanema: laala: puata: iki haleme alena: opolo ipulueke. Ma:sedonia nane amba:la pua:peke ya:la:me loa:me. ⁶ Iki ameḷe hosiki hao haluekema: hone witolopate pa mata:la:me. Mo kosa: ki paeyaona: haluma:pe. Kutupa wetepena: da ma:nda: nane poa:ka:na:ta: ikana:ma: pota: I tapaamina:e hone witolome. ⁷ Iki ameḷe pa ta:ka:li hamana: hone na witolome. Tekehalima: hone pia:ka:na:ta: kota: iki ameḷe nate wopu haluekema: loa:me. ⁸ Kutu pulu polopateta: hande Pendikosi nate epena: do Epesese da pa:ta:

handeteke halueke. ⁹ Do ekina:yeke loa:me. Do pa:ta:ta: pota: lomba:pa ula:me. Kutupa epeke epeke e tieke tieke pokaapeke ya:la:me. Kutu pulu polopate pa mo pota: sa:sa: pulu peleme haliweki wotu make halememe.

¹⁰ Timodi iki pa:ta: a:pa haya:ka:na:ta: ikana:ma: ipiki epeke tupa: handa: mea epeke tupa: handeteke hapa:peke. Ipikana:ma: make Ima: pitolo tupa: mo Tekehalina: e pokaasa: ekina: loa:me. ¹¹ Kutupa hali homeke a:nda:ma: ipiki pa:ta: honditi hone na wia:pa:peke. Ikana:ma: ipiki I pa:ta: epena: alo hata: ta:na:ma: homolo hata: tapaapa:peke. Ipikana:ma: mandane Ketiso yankeketiti ameḷe do ane epena:yeke handeteke halome.

¹² Ima: nika: kame Apolosita: mo mandane kametiti ameḷe iki handolo pena:yeke hoto eleke eleke sutiaatiki pua:pate pa ipika: honema:ta: ame do kone aḷ handolo pua:peke na ya:la:me. Wete-pena: nate ana: pia:ka:na:ta: iki handolo pelieke.

Paeyaaso pimanu

¹³ Ikana:ma: kokele pea hata: hone tulaaso hata: make daḷa hao hapa:peke. Kutupa puki hana: noka:pa hata: honkopu hao hapa:peke. ¹⁴ Koto ekina: ika: piteleme haumanu paeyaota: pukima: homolo hata: pu hapa:peke.

¹⁵ Some ma:nda: Sitepanisita: ipika: weki wanda: tonka:na: ikana:ma: handelememe. Koto tapaketa: mo Akaya Potobinisi nane hata:ta: ota: amba: titina: pi mea hata: pa Koda:na: wanda:halina: e pokaatiki pitelememe. Koto ekina: ya kametiti iki pa:ta: honke alo hata: dupa alome. ¹⁶ Ikana:ma: koto tapake make mo ika: mandake e pokaaseme

wanda:hali make iki oto pa:ta: homu pea hao hapa:peke.

¹⁷ Mo tepo halita: Sitepanisi Potunatasi Akaikusi ikana:ma: I pa:ta: epeleme ekina: Ima:ta: ta:na:ma: homolome. Iki paeyaota: a:pa:peke na yea:pate do hali tepota: iki epolo pimi tupa: epelememe.

¹⁸ Koto haliwekima: iki ta:na: peaala: tupa: I make ta:na: peaasememe. Kutu piki haliweki manuta: ika: pi laapa:peke.

¹⁹ Mo Eisia Potobinisi nane haleme siosi manuma: iki pa:ta: mo keiyae pi la:niaasememe. Hande Akuila Pisila toolima: make ipilika: da pa:ta: mombolo haleme siosi ikana:ma: tonka:na: ika: keiyae pi make la:niaasememe. ²⁰ Do pa:ta: haloma: kametitima: make iki pa:ta: mo keiyae pi la:niaasememe. Mombelemeka:na:ta: kota: iki paeyaoma: ika: ika: kone hopula alu alu pea:pa:peke.

²¹ Yaka kikima: kone Ita: Poloma: iki pa:ta: keiyae pi la:niaasome laa do wape pea polome.

²² Tekehali pa:ta: pukima: na homeke pa kiaasa: hali epita: ota: hoeyaena:e. Nika: Tekehalio. Epoe.

²³ Mo Tekehali Yesuna: pa a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: iki pa:ta: haena:e. ²⁴ Ima: Yesu Ketiso pa:ta: ta:ma:ni pea hata:ta: iki paeyao pa:ta: pukima: homolome.

Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke
Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke
long Niugini

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776